

WÓJT GMINY PIONKI

ZMIANA STUDIU UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINY PIONKI

POWIAT RADOMSKI WOJ. MAZOWIECKIE

(PROJEKT)

Załącznik nr 1 do Uchwały nr ..... Rady Gminy Pionki z dnia ..... w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki

**AUTORSKA PRACOWNIA ARCHITEKTURY I PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
PIOTR SUDRA**

kwiecień 2014 r.

**ZMIANA
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY PIONKI**

OPRACOWANIE STUDIUM:

**AUTORSKA PRACOWNIA ARCHITEKTURY I PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
PIOTR SUDRA**

siedziba: 05-807 Podkowa Leśna, ul. Błońska 36 tel./fax.:22 758-90-86
pracownia: 05-800 Pruszków, ul. Wojska Polskiego 16a paw.43 tel./fax.:22 759-93-22

GŁÓWNY PROJEKTANT: mgr inż. arch. PIOTR SUDRA
uprawnienia do proj. w planowaniu przestrzennym
Nr 453/88
członkostwo Okręgowej Izby Urbanistów
Nr WA-202

WSPÓŁPRACA: inż. arch. Jacek Wiśniewski
mgr inż. arch. Adriana Marinković
mgr Paweł Sudra

OPRACOWANIE: zespół

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE WPROWADZAJĄCE	str. 6
1.1. Cel opracowania	str. 6
1.2. Podstawa formalno-prawna i zakres opracowania	str. 6
1.3. Części składowe i zakres opracowania	str. 6
II. STAN PRAWNY W ZAKRESIE PODSTAWOWYCH DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH NA OBSZARZE GMINY PIONKI	str. 7
2.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki, 1999r.	str. 7
2.2. Miejscowe Plany zagospodarowania przestrzennego	str. 7
2.3. Inne dokumenty	str. 7
III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	str. 8
3.1. Struktura administracyjna	str. 8
3.2. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponad lokalnych celów publicznych.....	str. 10
3.3. Uwarunkowania przyrodnicze.....	str. 11
3.3.1. Położenie i rzeźba terenu.....	str. 11
3.3.2. Klimat	str. 12
3.3.3. Wody podziemne	str. 12
3.3.4. Wody powierzchniowe, retencja wód.....	str. 13
3.3.5. Surowce mineralne	str. 14
3.3.6. Roślinność	str. 15
3.3.7. Ocena stanu środowiska przyrodniczego	str. 16
3.3.7.1. Walory środowiska przyrodniczego	str. 16
3.3.7.2. Zagrożenia środowiska przyrodniczego	str. 16
3.3.8. Struktura ekologiczna gminy	str. 16
3.3.9. Ochrona prawna środowiska przyrodniczego	str. 17
3.3.9.1. Lasy	str. 17
3.3.9.2. Leśny Kompleks Promocyjny	str. 17
3.3.9.3. Kozienicki Park Krajobrazowy	str. 18
3.3.9.4. Otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego	str. 19
3.3.9.5. Obszary Natura 2000	str. 19
3.3.9.6. Rezerваты	str. 23
3.3.9.7. Pomniki Przyrody	str. 24
3.3.9.8. Użytki ekologiczne	str. 24
3.4. Uwarunkowania historyczno-kulturowe	str. 25
3.4.1. Zarys historii gminy	str. 25
3.4.2. Osadnictwo	str. 27
3.4.3. Prawna ochrona środowiska kulturowego	str. 28
3.4.3.1. Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków	str. 28
3.4.3.2. Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską	str. 29
3.4.3.3. Zabytki archeologiczne	str. 30
3.4.3.4. Miejsca i obiekty kultu religijnego	str. 31
3.4.3.5. Miejsca pamięci	str. 31
3.5. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	str. 32
3.5.1. Zagadnienia demograficzne	str. 32
3.5.2. Warunki mieszkaniowe	str. 32
3.5.3. Rynek pracy	str. 33
3.5.4. Gospodarka	str. 35
3.5.5. Usługi publiczne	str. 35
3.5.5.1. Administracja	str. 35
3.5.5.2. Oświata, szkolnictwo	str. 35

3.5.5.3.	Opieka zdrowotna	str. 36
3.5.5.4.	Kultura i sport	str. 36
3.5.5.5.	Parafie rzymsko-katolickie	str. 37
3.5.6.	Turystyka i wypoczynek	str. 37
3.6.	Układ komunikacyjny	str. 39
3.6.1.	Drogi	str. 39
3.6.2.	Mosty	str. 40
3.6.3.	Kolej	str. 40
3.6.4.	Komunikacja publiczna	str. 41
3.7.	Infrastruktura techniczna Gminy Pionki.....	str. 41
3.7.1.	Sieć wodociągowa	str. 41
3.7.2.	Sieć kanalizacyjna	str. 42
3.7.3.	Sieć gazowa	str. 42
3.7.4.	Zaopatrzenie w ciepło.....	str. 43
3.7.5.	Energetyka.....	str. 43
3.7.6.	Telekomunikacja	str. 43
3.7.7.	Odpady	str. 43
3.8.	Uwarunkowania wynikające z wymagań ochrony przeciwpowodziowej	str. 44
3.9.	Uwarunkowania stanu prawnego gruntów	str. 44
3.10.	Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego zagospodarowania terenu	str. 45
3.11.	Uwarunkowania wynikające z obowiązujących planów.....	str. 46
3.12.	Wnioski do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pionki	str. 47
3.13.	Uwarunkowania szczególne – geologiczne	str. 47
3.13.1.	Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.....	str. 47
3.13.2.	Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych	str. 47
3.13.3.	Występowanie udokumentowanych złóż kopalin	str. 47
IV.	KERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	str. 48
4.1.	Funkcja gminy – struktura funkcjonalno –przestrzenna - kierunki zmian	str. 48
4.2.	Kierunki zagospodarowania przestrzennego	str. 48
4.2.1.	Kierunki zagospodarowania przestrzennego	str. 48
4.2.2.	Zasady i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenu	str. 49
4.3.	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	str. 51
4.4.	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	str. 52
4.5.	Ustalenia dotyczące zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego	str. 53
4.6.	Ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków...	str. 54
4.7.	Ustalenia dotyczące kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	str. 55
4.8.	Ustalenia dotyczące kierunków rozwoju systemów komunikacji	str. 56
4.8.1.	Układ drogowy	str. 56
4.8.2.	Kolej	str. 57
4.8.3.	Komunikacja publiczna	str. 57
4.9.	Ustalenia dotyczące kierunków rozwoju systemów infrastruktury technicznej	str. 57
4.9.1.	Wodociągi	str. 57
4.9.2.	Kanalizacja sanitarna	str. 57
4.9.3.	Elektroenergetyka	str. 58
4.9.4.	Gazownictwo	str. 58

4.9.5. Ciepłownictwo	str. 59
4.9.6. Telekomunikacja	str. 59
4.9.7. Gospodarka odpadami	str. 59
4.10. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego na obszarze Gminy Pionki, obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.....	str. 60
4.11. Obowiązek sporządzania MPZP, obszary wymagające scaleń i podziałów nieruchomości, obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400m ² , obszary przestrzeni publicznej	str. 60
4.12. Obszary pomników zagłady, filary ochronne złóż kopalin	str. 61
4.13. Obszary wymagające rehabilitacji i rekultywacji	str. 61
4.14. Tereny zamknięte	str. 61
V. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ	str. 62

I. INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

1.1. Cel opracowania

W celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających wszechstronne uwarunkowania – zagospodarowanie obszaru z uwzględnieniem uwarunkowań, celów i kierunków polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa sporządzane jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

1.2. Podstawa formalno-prawna i zakres opracowania

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pionki sporządzane jest na podstawie Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Tekst jednolity: Dz. U. z 2012r. poz. 647) oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dn. 28 kwietnia 2004 r. w *sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. Nr 118, poz. 1233). Podstawą do podjęcia prac nad Studium jest Uchwała Rady Gminy Pionki Nr XXIV/163/2013 z dn.30 stycznia 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pionki. Zmiana studium obejmuje obszar całości gminy Pionki i jest de facto nowym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pionki, gdyż dotychczas obowiązujące „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki” sporządzone na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym nie odpowiada obecnym wymaganiom rozwoju przestrzennego Gminy oraz wymaganiom prawnym regulującym problemy zagospodarowania przestrzennego gminy wynikającym z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003r.

1.3. Części składowe i zakres opracowania

Opracowanie Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pionki zawiera następujące części składowe, będące załącznikami do uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Studium:

Tekst Studium (Załącznik 1), złożony z trzech zasadniczych części:

- określającej uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego,
- zawierającej ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- uzasadniającej i objaśniającej przyjęte rozwiązania, zawierającej syntezę ustaleń Studium.

Integralną częścią składową tekstu Studium jest zestaw rysunków ilustrujących szczegółowe zagadnienia uwarunkowań oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy

- Rysunek „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego” (Załącznik 2)
- Rysunek „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” (Załącznik 3)

Opracowanie Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pionki zostało poprzedzone wykonaniem przez zespół autorski Opracowania ekofizjograficznego podstawowego Gminy Pionki dla potrzeb projektu Studium.

II. STAN PRAWNY W ZAKRESIE PODSTAWOWYCH DOKUMENTÓW

2.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki, 1999r.

Obecnie na obszarze Gminy Pionki obowiązuje „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki”.

W odczuciu społecznym oraz Urzędu Gminy, Studium to jest już zdezaktualizowane i nie spełnia prawidłowo swojej roli.

2.2 Miejscowe Plany zagospodarowania przestrzennego

Na terenie Gminy Pionki brak jest obowiązujących planów miejscowych.

2.3 Inne dokumenty

Strategia rozwoju Gminy na lata 2007- 2020

Strategia Rozwoju Gminy sporządzona w sierpniu 2007r.

Lokalny plan rozwoju Gminy na lata 2007- 2013

Lokalny plan rozwoju Gminy sporządzony w sierpniu 2007r.

Program ochrony środowiska dla Gminy Pionki 2010-2013 z perspektywą do 2017r.

Aktualizacja Programu Ochrony środowiska przyjęta przez Radę Gminy Pionki uchwałą nr V/52/2011 w dniu 24 lutego 2011r.

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Pionki na lata 2011- 2015

Dokument sporządzony w roku 2011r. Zawiera on również Aneks z weryfikacją stanowisk archeologicznych na terenie Gminy Pionki.

Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych w województwie mazowieckim – Kozienicki Park Krajobrazowy imienia Profesora Ryszarda Zaręby, 2005r. Dokument sporządzony przez Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego we wrześniu 2005r.

Projekt nr POIS.05.03.00-00-186/09 pn. „Opracowanie Planów Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 na obszarze Polski” - Ostoja Kozienicka PLB 140013 w województwie mazowieckim – opracowanie w trakcie sporządzania, sporządzany przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie.

Projekt nr POIS.05.03.00-00-186/09 pn. „Opracowanie Planów Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 na obszarze Polski” - Puszcza Kozienicka PLH 140035 w województwie mazowieckim – opracowanie w trakcie sporządzania, sporządzany przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie.

Inwentaryzacja ornitologiczna w Obszarze Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 "Ostoja Kozienicka" (PLB140013), przeprowadzona przez zespół badawczy z Mazowiecko-Swiętokrzyskiego Towarzystwa Ornitologicznego na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie w 2010r.

Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Pionki, 2013r.

Dokument przygotowany na potrzeby opracowania Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pionki.

III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Niniejsza część Studium – CZĘŚĆ III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PIONKI została poprzedzona wykonanymi opracowaniami:

- OPRACOWANIEM EKOFIZJOGRAFICZNYM GMINY PIONKI

Niniejsze opracowanie CZEŚĆ III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PIONKI jest wynikiem prac analitycznych i stanowi diagnozę stanu zagospodarowania przestrzennego Gminy. Wykonano je w oparciu o przeprowadzone prace poznawcze, inwentaryzacyjne i identyfikacyjne w terenie, prace z wykorzystaniem różnych materiałów mapowych, kartograficznych, geodezyjnych, prace identyfikacyjne na podstawie zdjęć lotniczych i satelitarnych, prace analityczne materiałów dostępnych w urzędach, instytucjach i archiwach oraz wizje w terenie.

3.1. Struktura administracyjna gminy Pionki

Gmina Pionki zlokalizowana jest w południowej części województwa mazowieckiego, we wschodniej części powiatu radomskiego. Zajmuje powierzchnię około 231km²

Graniczy z innymi jednostkami administracyjnymi powiatu radomskiego takimi jak gminy: Jedlnia-Letnisko, Jastrzębia, Gózd, a także z wydzielonym administracyjnie miastem Pionki oraz z gminami powiatu kozienickiego: gminą Garbatka Letnisko, Kozienice, Głowaczów i gminami powiatu zwoleńskiego: gminą Zwoleń i Policzna.

W skład gminy Pionki wchodzi następujące sołectwa:

1. - Adolfin
2. - Augustów
3. - Bieliny
4. - Brzezinki
5. - Brzeziny
6. - Czarna Kolonia
7. - Czarna Wieś
8. - Działki Suskowolskie
9. - Helenów
10. - Januszno
11. - Jaroszek
12. - Jaśce
13. - Jedlnia
14. - Jedlnia Kolonia
15. - Kieszek
16. - Kolonka
17. - Krasna Dąbrowa
18. - Laski
19. - Mireń
20. - Płachty
21. - Poświętne
22. - Sałki
23. - Sokoły
24. - Stoki
25. - Sucha
26. - Suskowola
27. - Tadeuszów
28. - Wincentów
29. - Zadobrze
30. - Zalesie
31. - Żdźary

Gmina Pionki jest drugą pod względem wielkości gminą w powiecie radomskim. Znacznie różni się sposobem zagospodarowania od innych gmin w powiecie ze względu na to, iż większą jej część zajmują lasy (63,3% powierzchni). Tym samym posiada najmniejszy odsetek terenów rolnych.

Struktura użytkowania gruntów wg Banku Danych Lokalnych GUS przedstawia się następująco:

	2002r.	2010r.
- użytki rolne ogółem –	7 235,63 ha	6 412,19 ha
w tym: - grunty orne –	4 915,57 ha	3 109,18 ha
- łąki trwałe –	1 158,24 ha	1 083,80 ha
- pastwiska –	206,36 ha	107,23 ha
- sady –	33,03 ha	46,33 ha
- grunty leśne –	477,16 ha	737,51 ha
- tereny inne i nieużytki –	505,27 ha	359,80 ha
 - lasy i grunty leśne ogółem		14 542,40 ha

W powyższym zestawieniu użytkowania gruntów największy obszar zajmują lasy i grunty leśne 14542,4 ha, (co stanowi ok. 63% ogólnej powierzchni) z czego lasy państwowe – 13463,4 ha.

Z kompleksu leśnego, w większości państwowego, wyodrębniono Puszczę Kozienicką, w znacznej części leżącą w granicach Gminy. Z nią związane są tereny objęte ochroną prawną tj. Kozienicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną i rezerwat przyrody. Powierzchnia Parku w Gminie Pionki wynosi obecnie 14696 ha, a wraz z otuliną 23092 ha.

3.2. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponad lokalnych celów publicznych

Za ponad lokalne cele publiczne na obszarze Gminy Pionki należy uznać:

1. Wydzielenie gruntów na drogi publiczne, budowę i utrzymanie tych dróg, stanowiących najważniejsze elementy układu komunikacyjnego gminy i tworzących ważne powiązania zewnętrzne.
  - drogi wojewódzkie – łączna ich długość na terenie Gminy wynosi 28,7 km.
Są to odcinki w ciągach dróg o numerach :
nr 691 – Pionki – Laski – Garbatka – Podlas – Bąkowiec – Opactwo
nr 737 – Radom – Siczki – Pionki – Kozienice
nr 787 – skrz. z drogą 737 – Pionki – Suskowola – Sucha - Zwolen
  - drogi powiatowe - łączna długość dróg na terenie Gminy wynosi 41,3 km.
Są to odcinki w ciągach dróg o numerach;
nr 3519W - Lewaszówka – Poświętne
nr 3520W - Suskowola – Policzna
nr 3521W - Czarna – Sucha
nr 3522W - Pionki - Podgóra
nr 3569W - Sucha - Męciszów
nr 3523W - Jedlnia – Sokoły – Pionki
nr 3524W - Jedlnia-Letnisko - Czarna
nr 3525W – Słupica – Gózd
2. Budowę oraz utrzymanie obiektów i urządzeń służących regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, także regulacje i utrzymanie wód oraz urządzeń melioracji wodnej.
Dla Rzeki Zagożdżonki na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie w maju 2006r zostało wykonane opracowanie Studium Dla Potrzeb Planów Ochrony Przeciwpowodziowej Etap II 99/TD/05 – Rzeką Zagożdżonka.
Informacje z w/w opracowania zostały poddane analizom i były, między innym podstawą do prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki.

Niezbędne jest uwzględnienie w zagospodarowaniu przestrzennym urządzeń melioracyjnych występujących na terenie Gminy, w szczególności :

- wałów nadrzecznych
  - zbiorników wodnych naturalnych i sztucznych
  - cieków wodnych
  - kanałów i rowów melioracyjnych
  - urządzeń technicznych służących regulacji wód powierzchniowych i przepływów.
3. Utrzymanie linii kolejowej – Radom-Dęblin – przebiegającej przez obszar Gminy.
  4. Budowę i utrzymanie urządzeń i budowli związanych z przesyłem i dystrybucją energii elektrycznej i gazu.
  5. Budowę oraz utrzymanie obiektów i urządzeń służących zaopatrzeniu ludności w wodę dla Miasta Pionki. Na terenie wsi Januszno znajdują się dwie studnie oraz Stacja uzdatniania wody dla Miasta Pionki.
  6. Ochronę zabytków nieruchomych oraz stanowisk archeologicznych znajdujących się na terenie Gminy Pionki.
  7. Budowę oraz utrzymanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, w tym wynikających z położenia na obszarze Gminy Pionki:
    - części obszaru Kozienickiego Parku Krajobrazowego oraz jego Otuliny,
    - części obszarów Natura 2000:
      - Obszar Natura 2000 – Ostoja Kozienicka – Specjalny Obszar Ochrony Ptaków – OSO – PLB 140013,
      - Obszar Natura 2000 – Puszcza Kozienicka – Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk SOO – PLH 140035,
    - Leśnego Kompleksu Promocyjnego,
    - Rezerwatów znajdujących się na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

3.3 Uwarunkowania przyrodnicze

Opracowaniem przyrodniczym poprzedzającym wykonanie Studium oraz sporządzonym na potrzeby Studium jest „Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Pionki”. Opracowanie ekofizjograficzne zawiera ocenę stanu i funkcjonowania poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, przedstawia ogólną ocenę przydatności terenów dla różnych sposobów zagospodarowania i ich rolę w kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Przez cały okres prac nad Studium opracowanie to było wykorzystywane jako materiał analityczny.

Treść niniejszego rozdziału stanowi w znaczącym stopniu wyciąg najistotniejszych informacji o uwarunkowaniach przyrodniczych Gminy Pionki z w/w opracowania. W celu uzyskania szerszych informacji o środowisku przyrodniczym Gminy należy odnieść się do materiału źródłowego. Zapoznanie z w/w opracowaniem pozwala uzyskać bardziej szczegółowe informacje m.in. odnośnie budowy geologicznej głębszej i paleogeografii, rejonizacji warunków hydrogeologicznych, jakości wód podziemnych i powietrza atmosferycznego, topoklimatów, kompleksów przydatności rolniczej gleb, zróżnicowania gatunkowego flory i fauny, obszarów i obiektów prawnie chronionych, charakterystyki obszarów Natura 2000 położonych na terenie Gminy.

3.3.1. Położenie i rzeźba terenu

Większa część Gminy położona jest w obrębie mezoregionu Równiny Radomskiej, mniejszy obszarowo północny fragment należy do Równiny Kozienickiej. Rzeźba terenu obu krain jest mało urozmaicona. Znajdują się tu równiny - zdenudowane wysoczyzny polodowcowe z dość licznymi wydłżkami podłużnymi i parabolicznymi o wysokości od kilku do kilkunastu metrów. Płaskodenne doliny rzek stanowią kilkumetrowe wcięcia na obszarze równinnych wysoczyzn. Wśród nich najniżej położone są doliny rzek Zagożdżonki i Leniwej (122-125 m. n.p.m.). punkty najwyższe terenu - około 177 m. n.p.m., znajdują się w rejonie Helenowa (południe Gminy).

3.3.2. Klimat

Wg klasyfikacji R. Gumińskiego Gmina Pionki położona jest w XI radomskiej dzielnicy klimatycznej. Teren charakteryzuje się średnią temperaturą powietrza ok. 8°C w skali roku, średnią wielkością opadów wynoszącą 550-650 mm, pokrywa śnieżna zalega tu przez ok. 60 dni.

Wg szczegółowych badań prowadzonych w zlewni Zagożdżonki w latach 1978-84 średni opad wynosił 598,7 mm. Najobfitsze opady przypadają na lipiec, najniższe zaś notowane są w miesiącach zimowych. Przy czym średnie sumy opadów półrocza zimowego wynoszą 200-250 mm, natomiast w półroczu letnim osiągają wartości 350-450 mm.

Średnia roczna temperatura powietrza z wielolecia wynosi 8 °C. Średnia wartość półrocza zimowego wynosi 0,5 - 1,0 °C, natomiast średnia wartość półrocza letniego 14,5 °C.

Liczba dni z temperaturą poniżej 0°C waha się w granicach 40–70 w ciągu roku. Średnia ilość dni z przymrozkami wynosi 110 – 130. Jest to korzystny klimat dla działalności rolniczej, średnia długość okresu wegetacyjnego wynosi 210-222 dni.

Rejon równin denudacyjnych charakteryzuje się średnimi wartościami temperatury powietrza i średnimi wielkościami opadów atmosferycznych. Doliny rzeczne i zagłębienia terenu odznaczają się natomiast inwersją termiczną, zaleganiem chłodnych mas powietrza i występowaniem mgieł.

Średnia roczna suma parowania terenowego wynosi tu 500-520 mm, przy czym na półrocze zimowe przypada ok. 100-110 mm, a na półrocze letnie – 400-420 mm. Średnia roczna suma parowania z powierzchni wody wynosi 560-580 mm. Z czego na półrocze letnie przypada średnia sumy parowania w granicach 460-480 mm, natomiast w zimowym 35-40 mm.

Dominują wiatry z kierunku zachodniego oraz północno-zachodniego, rzadziej ze wschodu i południa. Dominujące prędkości mieszczą się w przedziale 0-2 m/s i 2-5 m/s.

Obszary leśne posiadają swoisty klimat lokalny i zaliczane są w znacznej części do lasów wodochronnych, a główna ich rola polega na dużej zdolności retencyjnej.

Wpływ na niewielkie zróżnicowanie poszczególnych parametrów mogą mieć duże powierzchnie leśne, ukształtowanie terenu oraz sieć rzeczna. W dolinach rzek oraz terenach podmokłych tworzą się zastoiska zimnego powietrza, wzrasta jego wilgotność oraz częściej występują i dłużej się utrzymują mgły.

3.3.3. Wody podziemne

Na terenie Gminy Pionki występowanie wód podziemnych związane jest z piaszczysto-zwirowymi utworami czwartorzędu i trzeciorzędu oraz szczelinowymi utworami kredy górnej.

Otworami badawczymi rozpoznano również występowanie wód podziemnych w utworach piaszczystych dolnej kredy, wapieniach jury i piaskowcach dewonu. Jednak z uwagi na jakość i znaczną głębokość występowania warstw wodonośnych, wody te nie są eksploatowane.

Teren Gminy Pionki jest obszarem zasobnym w wodę podziemną, którą ludność wykorzystuje do celów spożywczych i gospodarczych. Jednakże z uwagi na to, że częściowo poziomy te nie są izolowane warstwą utworów nieprzepuszczalnych od powierzchni terenu, istnieje zagrożenie zanieczyszczenia antropogenicznego tych wód. Istotnym ogniskiem zanieczyszczeń, które może prowadzić do degradacji wód podziemnych są składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, zakłady przemysłowe, oczyszczalnie ścieków.

Wody górnokredowego poziomu wodonośnego związane są ze spękanymi utworami marglistymi lub rzadziej marglisto-wapiennymi. Ujmowane są one powszechnie na terenie Gminy Pionki. Zwierciadło wody położone jest najczęściej na głębokości 15-50 m, miejscami 50-100 m i występuje pod ciśnieniem hydrostatycznym. Lokalnie występuje samowypływ. Potencjalne wydajności studni wierconych najczęściej wynoszą 30-70 m³/h i 70-120 m³/h.

Poziom górnokredowy zasilany jest przez infiltrację opadów atmosferycznych na obszarze wschodnim poza terenem gminy oraz lokalnie przez wody trzeciorzędowe. Między wodami górnej kredy i czwartorzędu brak jest bezpośredniego kontaktu hydraulicznego.

Jakość wód górnokredowych nie budzi zastrzeżeń poza niekiedy podwyższoną zawartością związków żelaza do 2,6 mg/l. Sucha pozostałość nie przekracza w nich 487 mg/l, są miękkie lub średnio twarde o twardości węglanowej, charakteryzują się lekkim zabarwieniem i mętnością wywołaną wytrącaniem się związków żelaza.

Wody podziemne w utworach kredowych w obrębie Gminy Pionki należą do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 405 - Niecka Radomska, który rozciąga się na południe od rzeki Radomki.

Trzeciorzędowy poziom wodonośny jest słabo rozpoznany. Występuje on w sposób nieciągły w zachodniej i północno-wschodniej części Gminy. Związany jest z drobnoziarnistymi i pylastymi piaskami miocenu i oligocenu, a miejscami z wkładkami piaskowców. Na większości obszaru występowania utworów wodonośnych wodę spotyka się na głębokości poniżej 30 m. ppt. Ogólnym kierunkiem spływu wód jest północny-wschód i północny-zachód. Ponieważ trzeciorzędna warstwa wodonośna jest wykształcona niekorzystnie, do niedawna nie była eksploatowana.

Wody czwartorzędowego poziomu wodonośnego związane są z porowymi osadami piaszczysto-żwirowymi. Wśród nich spotyka się kilka warstw wodonośnych, oddzielonych od siebie nieprzepuszczalnymi pokładami glin, mułków czy ilów.

Najmniej przydatne są wody nadglinowe lub zawieszone, nieizolowane od powierzchni utworami słabo przepuszczalnymi. Korzystają z nich powszechnie studnie kopane. Większe znaczenie gospodarcze mają wody śród- i podglinowe, ujmowane przez studnie wiercone.

Wody poziomu czwartorzędowego zasilane są przez opady atmosferyczne. Wykazują łączność hydrauliczną z wodami trzeciorzędowymi, natomiast nie mają bezpośredniego kontaktu z wodami mezozoicznymi.

Czwartorzędowa warstwa wodonośna zalega najczęściej płytko. Wody czwartorzędowe mają charakter swobodny, subartezyjski i sporadycznie artezyjski. Ze studni wierconych uzyskuje się wydajność 10-120 m³/h. Niekiedy mają przekroczoną zawartość związków żelaza.

Na terenie Gminy zaobserwowano występowanie leja depresyjnego. Jednakże w wyniku zmniejszenia poboru wody na terenie gminy spowodowanego zamykaniem dużych zakładów przemysłowych lej depresyjny uległ zmniejszeniu. W zasadzie ograniczył się do dwóch terenów. Jednego znajdującego się na obszarze Miasta Pionki i drugiego zlokalizowanego wokół studni ujęcia wody we wsi Januszno .

3.3.4. Wody powierzchniowe, retencja wód

Głównymi rzekami Gminy są Zagożdżonka, będąca lewobrzeżnym dopływem Wisły (dł. w granicy Gminy ok. 18 km) oraz Leniwa (dł. w gminie ok. 13 km) – prawobrzeżny dopływ Radomki. Pozostałe rzeki gminy to: Brzeżniczka i Mireńka (dopływy Zagożdżonki) oraz Ostrownica i Narutówka (dopływy Leniwej).

Rzeki Gminy posiadają naturalny układ hydrologiczny i wykazują w ciągu roku wahania stanu wód powodowane zmiennością zasilania. Wysokie stany wód towarzyszą wezbraniom wiosennym (roztopy) i letnim, a niskie stany występują w czerwcu, na początku lipca oraz jesienią.

Na terenie Gminy Pionki brak jest większych zbiorników zaporowych, istnieją natomiast liczne stawy i niewielkie oczka wodne pochodzenia naturalnego i sztucznego.

Zbiorniki wód powierzchniowych związane są głównie z dolinami rzecznyymi, w których zostały utworzone sztucznie. Należą do nich stawy w rejonie Jedlni, w dolinie Leniwej oraz niewielkie zbiorniki w rejonie Januszna przy Zagożdżonce. Sztucznymi zbiornikami są także oczka wodne terenu rezerwatu Ługi Helenowskie w południowej części Gminy. Powstały one obok oczek pochodzenia naturalnego na skutek wyeksploatowania w latach 40-tych wyrobisk torfu, należących do złoża Miodne-Męciszów.

Pozostałe zbiorniki w tym rejonie mają charakter naturalny i są związane z występowaniem mokradeł torfowiskowych. Należy do nich Staw Jagodny o powierzchni ca 20 hektarów.

Na obszarze Miasta Pionki bezpośrednio przy granicy z Gminą Pionki, na rzece Zagożdżonca znajduje się niewielki zbiornik retencyjny Staw Górny Pionki, spełniający rolę retencyjno – rekreacyjną. Przy wysokich stanach wód, wody Stawu Górnego rozlewają się na łąki po wschodnim jego brzegu, znajdujące się na obszarze Gminy Pionki.

Ocenę jakości wód powierzchniowych Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie prowadzi w oparciu o *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U.2008 Nr. 162 poz. 1008)*.

Na terenie Gminy Pionki nie jest usytuowany punkt badania stanu jakości wód powierzchniowych. Badaniami monitoringu diagnostycznego były objęte wody powierzchniowe przepływające przez teren gminy, poza jej granicami tj.: *Leniwa* w punkcie kontrolnym Lewaszówka gm. Jastrzębia (powiat radomski) na 2,80 km biegu rzeki, wody powierzchniowe charakteryzowała IV - klasa czystości w zakresie klasyfikacji jakości tych wód.

Dla Zagożdżonki brak jest danych. Jednak stan czystości rzeki jest niezadowolający.

Dopuszczenie kąpieliska w Pionkach następuje jedynie po badaniach Wojewódzkiej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Warszawie. Brak jest ożeczenia.

Należy uznać, że na terenie Gminy Pionki największe zagrożenie powodują ścieki komunalne gromadzone w nieszczelnych jak i opróżnianych w sposób niekontrolowany szambach, a także odprowadzane bez oczyszczenia bezpośrednio do wód powierzchniowych. Rozwiązanie tego problemu będzie możliwe po rozbudowie zbiorczych systemów kanalizacji oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie zlewni analizowanych rzek.

Znaczące zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych mogą stanowić także spływy powierzchniowe związków biogenych, środków ochrony roślin, nawozów mineralnych jak również gnojowicy wytwarzanej w gospodarstwach hodowlanych, na terenie zlewni rzek.

3.3.5. Surowce mineralne

Kopalinami występującymi na terenie województwa mazowieckiego są głównie czwartorzędowe utwory okruchowe oraz trzeciorzędowe i czwartorzędowe surowce ilaste.

Związane jest to z czwartorzędownymi formami działalności lodowców bądź akumulacyjnej działalności rzecznej i procesów eolicznych.

Występowanie kopalin

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie Gminy znajduje się pięć złóż kruszywa naturalnego:

1. Płachty - nr złoża KN7548, klasy OOŚ 3A, o powierzchni 22962 m², nieeksploatowane, położone na obszarze otuliny KPK
2. Krasna Dąbrowa – nr złoża 10-7/9/851, typ OG, o powierzchni 13055 m², eksploatowane, koncesja - ROŚ. IV.751/64/2010 z dn. 2010.12.16, położone na obszarze otuliny KPK
3. Krasna Dąbrowa 1 – nr złoża 10-7/11/1076, typ OG, o powierzchni 17427 m², eksploatowane, koncesja - ROŚ.IV.6522.44.2013 z dn. 2013.12.27, położone na obszarze otuliny KPK
4. Tadeuszów – nr złoża KN6042, klasy OOŚ, położone na obszarze otuliny KPK
5. Kieszek – nr złoża KN3781, klasy OOŚ 4B, położone na obszarze Kozienickiego Parku Krajobrazowego i otuliny KPK.

Ponadto na obszarze Kozienickiego Parku Krajobrazowego znajduje się złożo Jaroszowa Góra, ale nie zostało ono uwzględnione w bazie Państwowego Instytutu Geologicznego mimo, że posiada projekt badań geologicznych na udokumentowanie zasobów w kategorii C2. Kruszywo ze złoża Jaroszowa Góra, ze względu na wysoką jakość mogłoby być przydatne do produkcji betonów, zapraw i innych celów budowlanych. Ze względu jednak na położenie na

terenach Kozienickiego Parku Krajobrazowego nie może być eksploatowane. Podobny problem dotyczy złoża w Kieszku, położonego częściowo na terenie KPK.

Złoże Tadeuszów posiada zasoby rozpoznane szczegółowo (w kat. A+B+C1) w ilości 17 tys. ton, przeznaczone jest do eksploatacji piasków wydmowych nadających się do produkcji betonów i zapraw budowlanych. Złoże Płachty posiada zasoby rozpoznane szczegółowo (w kat. A+B+C1) w ilości 130 tys. ton.

Jedynie dwa złoża w Krasnej Dąbrowie posiadają wpis do rejestru eksploatowanych terenów górniczych, rejon pozostałych złóż eksploatowane są przez miejscową ludność w sposób nielegalny. Takie miejsca "dzikiej" eksploatacji znajdują się w miejscowościach: Stoki, Augustów, Kieszek, Krasna Dąbrowa, Jedlnia, Kościuszków, Tadeuszów, Płachty, Zalesię, Mireń, Czarna, Walerów, Bieliny, Lipiny, Sucha Poduchowna, Sucha, Kamyk, Stoki, Zadobrze.

W obrębie gminy Pionki dość licznie występują torfy. Występowanie torfowisk łączy się z podmokłościami w dnach dolin rzecznych. Tworzą je torfy trzcinowe, turzycowe, drzewne i mszyste. W obrębie gminy zidentyfikowano szereg obszarów występowania torfów, które udokumentowano jako złoża. Są to torfowiska niskie o niewielkiej miąższości. Jednak ze względu na położenie torfowisk udokumentowanych jako złoża, w obszarze gminy, na terenie KPK i otuliny, ich eksploatacja jest niemożliwa.

Obecnie eksploatowane tereny powinny posiadać opracowany kierunek rekultywacji po zakończeniu eksploatacji. Pozwoli to zminimalizować ujemne skutki wydobywania na środowisko naturalne.

3.3.6. Roślinność

Ponad 63% powierzchni Gminy zajmują lasy. W drzewostanie Puszczy Kozienickiej, w obrębie której leży część Gminy, przeważa sosna (84% drzewostanu), a dęby, graby, buki, świerki i jodły są uzupełnieniem składu mieszanego drzewostanu, odznaczającego się dużą naturalnością.

W Nadleśnictwie Kozienice dąży się do przebudowy drzewostanów w celu zwiększenia udziału jodły i buku - gatunków odpornych na uszkodzenia przemysłowe. Przeciętny wiek drzewostanów wynosi 62 lata.

Siedliska leśne w puszczy zajmują około 46% powierzchni, borowe około 54% powierzchni.

W lasach w warstwie podszytu rosną: leszczyna, kruszyna, jałowiec, trzmielina, berberys, śnieguliczka, dereń, suchodrzew i inne. W runie występuje ponad 40 gatunków roślin chronionych: wawrzynek wilcze łycio, bluszcz pospolity, widłak goździsty, goździk piaskowy, pełnik europejski, orlik pospolity, sasanki, rosiczki, naparstnica zwyczajna i purpurowa, lilia złotogłów, śnieżyczka, przebiśniegi i liczne gatunki storczyków.

Ekosystemy zaroślowo-łąkowe i bagienno-wodne, łąkowe i polowe o dużym stopniu naturalności są drugim po lasach środowiskiem przyrodniczym gminy, zawierającym wiele zbiorowisk roślinnych.

W dolinach rzek występują lasy łęgowe, w zespołach, w których znajdują się liściaste drzewostany (olcha, wierzba, wiąz) oraz rośliny środowisk łąkowych złożonych z licznych traw i ziół, tworzących ruń łąkową.

Zbiorowiska roślin wodnych zarastających liczne oczka wodne (hydrofity) to grzybienie, moczarka i liczne inne.

3.3.7. Ocena stanu środowiska przyrodniczego

3.3.7.1. Walory środowiska przyrodniczego

Korzystne walory środowiska przyrodniczego Gminy Pionki w zakresie poszczególnych komponentów określają następujące cechy:

- bardzo wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe przeważającej części terenu,
- przeważające korzystne warunki klimatu lokalnego,
- dobry stan higieny atmosfery i klimatu akustycznego (poza pasami terenów przyległych do głównych ciągów komunikacyjnych),
- duża naturalność szaty roślinnej,
- duże zwarte kompleksy leśne z drzewostanem o wysokich walorach przyrodniczych,
- rozbudowany system obszarów prawnie chronionych – ograniczający swobodny rozwój zabudowy,
- brak obiektów uciążliwych dla środowiska
- występowanie na niektórych obszarach gleb o dobrej przydatności do celów rolniczych

3.3.7.2. Zagrożenia środowiska przyrodniczego

Zagrożenia istniejące:

- dzikie wysypiska śmieci
- uciążliwości komunikacyjne związane z drogami wojewódzkimi,
- stosowanie do celów grzewczych nieekologicznych nośników energii
- przekształcenia szaty roślinnej – likwidacja zespołów zieleni wysokiej, skutkująca zjawiskami geodynamicznymi, erozją terenu, spadkiem bioróżnorodności, tworzeniem barier ekologicznych,
- chemizacja rolnictwa (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin), niebezpieczna szczególnie w obrębie terenów dolinnych (ostatnimi laty zmniejszająca się w związku z częściowym zaniechaniem upraw)

Potencjalne zagrożenia środowiska urbanizacją w przypadku:

- rozwoju bezplanowego
- rozwoju bez niezbędnej polityki proekologicznej,
- rozwoju bez równoległego rozwoju infrastruktury inżynierskiej, komunikacyjnej.

Zagrożenie w przypadku nierozwiązania w skali regionalnej problemu składowania, utylizacji i przetwórstwa odpadów.

Zagrożenia powodziowe w przypadku nie rozwiązania problemów antypowodziowych (w znikomej skali na rzece Zagożdżonce).

Zagrożenia pożarowe na obszarze Puszczy Kozienickiej.

Zagrożenia rezerwatów czynnikami zewnętrznymi.

Potencjalne zagrożenia wynikające z nieprzestrzegania w procesie inwestycyjnym zakazów, nakazów i ograniczeń wynikających z położenia terenów w systemie obszarów prawnie chronionych.

3.3.8. Struktura ekologiczna Gminy

W strukturze obszaru Gminy istotną rolę odgrywają jej przyrodnicze struktury funkcjonalno-przestrzenne tworzące system ekologiczny gminy. Do głównych obszarów (struktur) systemu ekologicznego Gminy należą:

- Ekosystemy leśne, bagienne, łąkowe, polne i wodne wchodzące w skład Kozienickiego Parku
Krajobrazowego stanowiące wieloprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym.

- Ekosystemy leśne, bagienne, łąkowe, polne i wodne doliny rzeki Zagożdżonki stanowiące element systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym.
- Pozostałe lasy wraz ze strefami sukcesji leśnej jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym.
- Pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych i obniżenia terenowe jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym.
- Elementy wspomagające i współdziałające w zakresie funkcjonowania systemu ekologicznego gminy: zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, zespoły zieleni półnaturalnej oraz tereny otwarte o charakterze rolnym – głównie łąki i pastwiska.

3.3.9. Ochrona prawna środowiska przyrodniczego

3.3.9.1. Lasy

Lasy w Gminie Pionki zajmują powierzchnię 14642 ha, (co stanowi ok. 63% ogólnej powierzchni) z czego lasy państwowe – 13986 ha.

Z kompleksu leśnego, w większości państwowego, wyodrębniono Puszcę Kozienicką, w znacznej części leżącą w granicach gminy. Z nią związane są tereny objęte ochroną prawną tj. Kozienicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną i rezerwat przyrody.

Lasy szczególnie chronione

Na obszarze leśnym Gminy wyróżnione są lasy szczególnie chronione, tzw. lasy ochronne:

- Lasy wodochronne skupione głównie w strefach źródliskowych oraz w dolinach rzek.
- Lasy nasienne występujące w północnej części gminy odznaczające się najwyższą wartością hodowlaną.
- Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, przeważnie objęte ochroną rezerwatową oraz lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

3.3.9.2. Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Kozienicka”.

Lasy na terenie Gminy Pionki położone w obrębie Kozienickiego Parku Krajobrazowego im. Profesora Ryszarda Zaręby oraz jego otulinie znajdują się również w obszarze Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Kozienicka”. Kompleks ten powołany został zarządzeniem dyrektora generalnego Lasów Państwowych nr 30 z dnia 19 grudnia 1994r.

Celem powstania Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Kozienicka” było:

- Wszechstronne rozpoznanie stanu biocenozy leśnej na jego obszarze i warunków jej bytowania oraz trendów zachodzących w nich zmian
- Trwałe zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej prowadzonej na podstawach ekologicznych
- Integrowanie celów trwałej gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody
- Promowanie wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej przy wykorzystaniu wsparcia finansowego ze środków krajowych i zagranicznych
- Prowadzenie prac badawczych i doświadczalnictwa leśnego w celu wyciągnięcia wniosków dotyczących możliwości i warunków upowszechniania zasad ekorozwoju na całym obszarze działania Lasów Państwowych
- Prowadzenie szkoleń Służby Leśnej i edukacji ekologicznej społeczeństwa

Lasy Państwowe są podporządkowane Nadleśnictwom:

- Nadleśnictwo Kozienice 26-670 Pionki ul. Partyzantów 62
- Nadleśnictwo Zwoleń 26-700 Zwoleń Miodne Leśniczówka 107/1
- Nadleśnictwo Radom 26-600 Radom ul. Janiszewska 48

Lasy Niepaństwowe są podporządkowane Starostwu Powiatowemu w Radomiu.

Ponadto lasy znajdują się w Obszarze Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 – Ostoja Kozienicka – OSO – kod obszaru PLB 140013, oraz część lasów w Obszarze Natura 2000 – Puszcza Kozienicka – specjalny obszar ochrony siedlisk – SOO – kod obszaru PLH 140035. Należy zaznaczyć, że obszary i granice Kozienickiego Parku Krajobrazowego im. Profesora Ryszarda Zaręby, Otuliny KPK, Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Kozienicka”, Obszarze Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 – Ostoja Kozienicka, Obszarze Natura 2000 – Puszcza Kozienicka są różne i nie zawsze się pokrywają.

3.3.9.3. Kozienicki Park Krajobrazowy im. Profesora Ryszarda Zaręby

Jako jeden z pierwszych parków krajobrazowych w Polsce utworzony został Uchwałą Nr XV/70/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Radomiu z dnia 28.06.1983 r. z późn. zm., następnie został powiększony jego zasięg terytorialny Rozporządzeniem Nr 38 Wojewody Mazowieckiego z dnia 23 stycznia 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 11, poz. 107 z 29.01.2001 r. z późn. zm. Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 41, poz. 937 z 14.02.2002 r., Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 58 z 16.03.2004 r. i Dz. Urz. Woj. Maz.

Nr 208, poz. 5581 z 19.08.2004 r.) dla zachowania charakterystycznego, lokalnego krajobrazu przyrodniczo-geograficznego oraz znacznych obszarów naturalnych lasów Puszczy Kozienickiej z bogatą roślinnością zielną i ciekawym ukształtowaniem terenu.

Kozienicki Park Krajobrazowy utworzony w 1983 roku jest jedynym parkiem krajobrazowym w subregionie radomskim. Obejmuje obszar naturalnych lasów Puszczy Kozienickiej, z jaworem i bukiem, oraz występującymi przy północnej granicy zasięgów jodły. W granicach Parku znajdują się liczne rezerваты, użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

W Rozporządzeniu nr 11 Wojewody Mazowieckiego z dnia 4 kwietnia 2005r. w sprawie Kozienickiego Parku Krajobrazowego im. Profesora Ryszarda Zaręby ustalone zostały szczególne cele ochrony Parku:

- zachowanie charakterystycznego lokalnego krajobrazu przyrodniczo-geograficznego Puszczy Kozienickiej, z bogatymi drzewostanami mającymi w dużej części charakter zbliżony do naturalnego tworzonymi między innymi przez występujące na granicy zasięgu jodłę, buk i jawor
- zachowanie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk cennych gatunków roślin i grzybów
- zachowanie cennych z punktu widzenia różnorodności biologicznej obszarów ekotonowych na pograniczu obszarów leśnych i nieleśnych, w tym zwłaszcza dolin rzecznych, mokradeł i łąk
- dążenie do uzyskania zgodności struktury ekosystemów leśnych (w tym składu gatunkowego drzewostanów) z uwarunkowaniami siedliskowymi

Rozporządzenie wprowadza również szereg zakazów. Na terenie KPK, zakazuje się:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.)
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych
- pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej

- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych

Park obejmuje obszar o powierzchni 26 233,83 ha. Otulina natomiast stanowi obszar o powierzchni 36 009,62 ha. Park wraz z otuliną zlokalizowany jest na terenie gmin w powiecie kozienickim: Garbatka Letnisko, Głowaczów, Sieciechów oraz miasta i gminy Kozienice; gmin w powiecie radomskim: Gózd, Jastrzębia, Jedlnia Letnisko, Pionki, miasta Pionki; gmin w powiecie zwoleńskim: Policzna oraz miasta i gminy Zwoleń.

Powierzchnia Parku w Gminie Pionki wynosi ok. 14696 ha, a wraz z otuliną 23092 ha. Kozienicki Park Krajobrazowy na obszarze Gminy obejmuje grunty wsi Augustów, Krasnej Dąbrowy, wsi Kieszek, leżące wśród Lasów Państwowych.

3.3.9.4. Otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego

W celu zabezpieczenia Parku przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka funkcjonuje otulina, to jest strefa ochronna granicząca z Parkiem.

Obszar otuliny wynosi w Gminie 8396 ha obejmuje cały pozostały obszar Gminy Pionki nie znajdujący się w granicach Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

Charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi, zróżnicowaną lokalnie rzeźbą terenów. Przepływają tam rzeki Leniwa i Zagożdżonka wraz z dopływami, którym towarzyszą rozległe przestrzenie łąk, rozproszone zadrzewienia i zakrzaczenia.

3.3.9.5. Obszary sieci Natura 2000

Na terenie Gminy Pionki znajdują się dwa Obszary Natura 2000:

- Obszar Natura 2000 – Ostoja Kozienicka - PLB 140013,
- Obszar Natura 2000 – Puszcza Kozienicka - PLH 140035.

Dla w/w obszarów nie ma obowiązujących planów ochrony, natomiast opracowywane zostały projekty Planów Zadań Ochronnych:

- Projekt Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Ostoja Kozienicka PLB 140013 w województwie mazowieckim,
- Projekt Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Puszcza Kozienicka PLH 140035 w województwie mazowieckim.

Powyższe projekty wykonane zostały w ramach projektu realizowanego przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska oraz 16 Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”.

Aktualne informacje dotyczące prac nad planem zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 – Ostoja Kozienicka - PLB 140013 i Puszcza Kozienicka - PLH 140035 znajdują się na stronie internetowej Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (www.warszawa.rdos.gov.pl), w zakładce „OCHRONA PRZYRODY”

Obszar Natura 2000 – Ostoja Kozienicka – Specjalny Obszar Ochrony Ptaków – OSO – PLB 140013, wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska o pow. 68301,2 ha (dane z 2009r.) Obszar ten obejmuje całą powierzchnię Gminy Pionki (ok. 23092 ha)

Opis obszaru

Obszar obejmuje znaczną część jednego z większych kompleksów leśnych w środkowej Polsce - Puszczy Radomsko-Kozienickiej, na granicy Małopolski i Mazowsza, w widłach pradolin Wisły, Radomki i Zadożdżonki, na terenie Równiny Radomskiej. Położony jest on w terenie z licznymi elementami rzeźby pochodzenia fluwioglacjalnego: szeregiem tarasów denudacyjnych opadających stopniowo ku dolinie Wisły, poprzedzielanych licznymi wałami wydmyowymi, pomiędzy którymi znajdują się niecki, zwykle silnie zabagnione. Wcześniej na tym terenie utrzymywały się drzewostany z klonem, jesionem, lipą, dębem i bukiem. Obecnie drzewostany składają się głównie z sosny (84%) oraz jodły (4%). Lasy zajmują większość powierzchni obszaru. Resztę terenu pokrywają pola uprawne, łąki, pastwiska. Występują tu również interesujące połączenia torfowisk wysokich i niskich.

Na obszarze występuje co najmniej 29 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Wykazano, że tereny te zamieszkuje ponad 200 gatunków ptaków, w tym 147 gatunków posiada tutaj swoje miejsca lęgowe. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, kraska (PCK), lelek; stosunkowo wysoką liczebność (C7) osiągają: bąk (PCK), bocian biały, rybitwa czarna.

Zagrożenia

Wszelkie działania powodujące zanikanie otwartego charakteru siedlisk łąkowych oraz torfowiskowych. Obniżanie się poziomu wód gruntowych i zmiana stosunków wodnych powodujących nadmierne przesuszanie siedlisk wilgotnych. Zmiana charakteru siedlisk na skutek wtórnej sukcesji oraz ekspansji gatunków obcych. Zabudowywanie obszarów dotąd niezabudowanych, silna presja turystyczna i związana z rekreacją.

Obszar Natura 2000 – Puszcza Kozienicka – Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk – SOO –

PLH 140035, obszar zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej o pow. 28230,4 ha (dane z 2009r.)

Na terenie Gminy Pionki Obszar Natura 2000 – Puszcza Kozienicka zajmuje pow. ok. 13843,6 ha, nie w pełni pokrywa się z obszarem Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

W części północno-zachodniej obejmuje dodatkowo część terenów położonych w Otulinie KPK w dolinie rzeki Leniwej (od wsi Stoki do Jedlni). Natomiast nie obejmuje fragmentu KPK w rejonie północno-wschodnim na południe i południowo-zachód od wsi Nowiny. W części południowo-wschodniej nie obejmuje części KPK w rejonach wsi Mireń, Kolonia Suskowolska – „Las Gniewoszka”, lasów w rejonie Leśniczówki Sucha, oraz „Lasu Carne” w rejonie Walerowa, wsi Bieliny i Mięcisłowa.

Opis obszaru (dotyczy całości Puszczy Kozienickiej)

Puszcza Kozienicka położona jest w obrębie Równiny Kozienickiej należącej do Niziny Środkowomazowieckiej i Równiny Radomskiej będącej częścią Wzniesień Południowomazowieckich. Najniżej położone tereny znajdują się w pradolinie Wisły. W rejonie Radomki rzędne wynoszą od 102,2 m n.p.m. przy ujściu Wisły do 160,0 m n.p.m. w okolicach Przytyka. W części północnej teren wznosi się średnio 120-130 m n.p.m. Część południowa Puszczy położona jest na wysokości od 150 do 170 m n.p.m. W rejonie Suchoj Wzgórza wydmy osiągały wysokość ponad 180 m n.p.m. Pod względem geologicznym Puszcza Kozienicka jest mało zróżnicowana. Teren ten zaliczany do warstw rowu kredy lubelskiej i w niewielkim fragmencie obrzeżenia Gór Świętokrzyskich. Na całym obszarze występują warstwy czwartorzędowe wykształcone jako: piaski drobno-ziarniste, średnioziarniste, a w dolinach rzek nawet gruboziarniste, żwiry i pospółka. Są też gliny zwałowe szare zastoiskowe, gliny zwałowe brązowo-szare piaszczyste, iły szare i siwe. Występują również piaski gliniaste i gliny piaszczyste. Grubość tych utworów wynosi od 12 do 45 metrów. Miąższość warstwy wodonośnej (piaski, żwiry) wynosi od 4 do 10 metrów. Utwory trzeciorzędowe występują głównie w północnej części Puszczy. Utwory kredowe występują na całym obszarze Puszczy

Kozienickiej. Są to utwory kredy lubelskiej - głównie kredy górnej o miąższości 200-300 metrów. Pokrywa glebowa Puszczy Kozienickiej ukształtowała się pod wpływem układu trzech głównych czynników, do których należą: substrat macierzysty, typ gospodarki wodnej i zespoły roślinne. Skały macierzyste gleb to wyłącznie utwory czwartorzędowe. W przewodzie występują osady polodowcowe - plejstoceny: gliny i piaski zwałowe; żwiry, piaski i pyły fluwioglacjalne; sporadyczne iły warstwowe. W dolinach rzek i cieków oraz w obniżeniach terenowych pojawiają się utwory holoceny: osady aluwialne i torfy. Część terenu pokrywają piaski eoliczne - wydmy. Gleby Puszczy Kozienickiej są zróżnicowane. Stwierdzono tam występowanie trzynastu typów należących do czterech działów gleb: gleby litogeniczne, gleby autogeniczne, gleby semihydrogeniczne i gleby hydrogeniczne.

W strukturze pokrywy glebowej lasów Puszczy Kozienickiej zaznaczają się następujące prawidłowości - centralna część lasów obejmująca obręby Zagożdżon, Pionki i południową część Kozienic ma żyzniejsze gleby z dużym udziałem gleb brunatno-ziemnych. Peryferyjne części - północna część obrębu Kozienice oraz Garbatka, Zwolen i Jedlnia są uboższe.

Przeważają tam gleby bielicoziemne. Układ taki jest determinowany głównie przez pochodzenie i właściwości utworów macierzystych.

Obszar Puszczy Kozienickiej leży w zlewni Wisły i Radomki. Sieć rzeczna Puszczy Kozienickiej jest bogata i urozmaicona. Centralną i zachodnią jej część odwadnia Radomka, do której uchodzą mniejsze rzeki - Mleczna, Pacynka, Leniwa i Narutówka.

Przez północne i wschodnie obszary płynie najpiękniejsza rzeka obszaru Zagożdżonka, do której uchodzi szereg mniejszych cieków, z których do największych należą Brzeźniczka i Charłówka. Wszystkie puszczańskie rzeki mają charakter drenujący. W obrębie obszaru znajdują się stawy rybne w Grądach i Bąkowcu.

W krajobrazie dominują obszary leśne, które zajmują około 39 tys. ha. Od 1994 r. w większości stanowią one Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Kozienicka”.

Jest to jeden z najcenniejszych pod względem przyrodniczym kompleksów puszczańskich w Polsce. O jego randze świadczy przede wszystkim - wysoka różnorodność biologiczna mierzona na wszystkich poziomach: genetycznym, gatunkowym i ekosystemowym. Występuje tu szereg siedlisk przyrodniczych oraz gatunków chronionych i zagrożonych wymarciem w skali kraju i kontynentu.

W zbiorowiskach leśnych Puszczy występuje znaczna liczba drzew w wieku od 150 do 400 lat.

Siedliska przyrodnicze

Wizytówką Puszczy Kozienickiej są endemiczne wyżynne jodłowe bory mieszane Abietetum polonicum (91P0), które na tym terenie uznawane są za postać kresową. Oprócz niekwestionowanej wartości przyrodniczej mają one olbrzymie znaczenie biogeograficzne i syntaksonomiczne.

Jednym z najważniejszych i jednocześnie zajmującym największą powierzchnię w Puszczy Kozienickiej siedliskiem przyrodniczym są grądy subkontynentalne (9170), które reprezentują tu pełną skalę wilgotnościową. Żyzne i wilgotne gleby w lokalnych obniżeniach zajmują grądy czyścicowe Tilio-Carpinetum stachyetosum i kokoryczowe Tilio-Carpinetum corydaletosum. Tworzą one przestrzenne układy mozaikowe z łąkami i olsami. W miejscach umiarkowanie wilgotnych wykształciły się grądy typowe Tilio-Carpinetum typicum. Lokalne wyniesienia zdominowane są przez grądy trzcinikowe Tilio-Carpinetum calamagrostietosum.

Udział w składzie gatunkowym, zwłaszcza drzewostanów, jodły pospolitej Abies alba charakteryzuje grądy należące do podzespołu Tilio-Carpinetum abietetosum.

Fauna

Na terenie Puszczy Kozienickiej stwierdzono 59 gatunków ssaków. Dla tej grupy kręgowców jest najważniejszą, po Puszczy Kampinoskiej, ostoją w centralnej Polsce. Jednym z jej mieszkańców jest popielica Glis glis, gatunek wymieniony w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Populacja tu występująca cechuje się bardzo dużą liczebnością i jednym z najwyższych w kraju wskaźników zagęszczenia osobników na/1 ha lasu. Interesującymi ssakami są również - orzesznica Muscardinus avellanarius oraz smużka Sicista betulina, bardzo rzadki krajowy gatunek borealny. Puszczańskie rzeki zasiedlają stabilne populacje bobra (1337)

i wydry (1355). Okresowo pojawiają się tutaj migrujące wilki *Canis lupus* (1352). Chiropterofauna Puszczy Kozienickiej jest bardzo bogata i porównywalna z Puszczą Białowieską. Stwierdzono tu 16 spośród 17 gatunków nietoperzy występujących w Polsce niżowej, przy czym do rozrodu przystępuje 14 gatunków. W zgrupowaniu nietoperzy Puszczy Kozienickiej wyróżnia się spotykany najczęściej i najliczniej borowiec *Nyctalus noctula*. Do gatunków dominujących należą: mroczek późny *Eptesicus serotinus*, nocek rudy *Myotis daubentoni*, gacek brunatny *Plecotus auritus* i nocek duży *Myotis myotis* (1324). W przypadku tego ostatniego znanych jest szesnaście letnich kolonii, w tym dwie kolonie rozrodcze. Cechą charakterystyczną tego obszaru jest liczne występowanie borowiaczka *Nyctalus leisleri*, nocka Brandta *Myotis brandti* i nocka Bechsteina *Myotis bechsteini* (1323), dla którego Puszcza Kozienicka jest drugim znanym w Polsce miejscem rozrodu i najdalej wysuniętym w kierunku północno-wschodnim stanowiskiem. Jednym z najrzadszych gatunków nietoperzy w Puszczy Kozienickiej jest mopek *Barbastella barbastellus* (1308). W obrębie obszaru znane są trzy zimowe kryjówki tego gatunku.

Świat bezkręgowców Puszczy Kozienickiej jest niezwykle bogaty. Jednym z najbardziej interesujących gatunków jest rak szlachetny *Astacus astacus*, który posiada tu najliczniejszą w Polsce centralnej i stabilną populację.

Flora

Flora naczyniowa, grzyby wielkoowocnikowe, porosty.

O randze Puszczy Kozienickiej w zachowaniu krajowej flory naczyniowej świadczy obecność sześciu gatunków wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin: buławnika czerwonego *Cephalanthera rubra*, kostrzewy ametystowej *Festuca amethystina*, sasanki otwartej *Pulsatilla patens* (1477), widlicza cyprysowatego *Diphysastrum tristachyum* oraz turzyc - bagiennej *Carex limosa* i strunowej *C. chordorrhiza*. Stwierdzono tu występowanie gatunków figurujących na krajowej Czerwonej liście roślin naczyniowych.

Ponadto znajdują się tu stanowiska licznych gatunków chronionych i rzadkich regionalnie.

Zagrożenia

Jednym z poważniejszych problemów w obrębie obszaru jest pogodzenie gospodarki leśnej ze współczesnymi wymogami jakościowej ochrony przyrody. Szczególnie niekorzystne jest dalsze utrzymanie rębni całkowitych na siedliskach łągów olszowo-jesionowych. Daleki od ideału jest skład gatunkowy drzewostanów. W większości są one niezgodne z siedliskiem.

Wiele do życzenia pozostawia zestaw gatunków lasotwórczych wykorzystywanych do zalesień odnowieniowych. W obrębie Puszczy, poza rezerwatami przyrody, zbyt mały jest udział martwego drewna stanowiącego kluczowe mikrosiedliska dla wielu gatunków, zwłaszcza grzybów, owadów i ptaków.

Istotnym problemem w Puszczy Kozienickiej jest obniżający się poziom wód gruntowych, do którego w istotny sposób przyczyniło się osuszanie siedlisk bagiennych i silnie wilgotnych. Stan czystości wód płynących należy uznać za bardzo zły. Niemal wszystkie cieki wodne, poza partiami źródłkowymi, tego obszaru niosą wody pozaklasowe.

Stopniowe zarzucanie tradycyjnej gospodarki łąkowo-pasterskiej, która nigdy nie była tutaj znacząca, stymuluje procesy sukcesyjne. Ich efektem jest stopniowe kurczenie się arealu łąk. Zarastaniu ulegają również występujące w obrębie obszaru torfowiska, murawy bliźniaczkowe oraz wydmy śródlądowe.

Nie bez znaczenia dla przyrody Puszczy Kozienickiej, zwłaszcza dla porostów, jest zanieczyszczanie powietrza oraz opad pyłów emitowanych przez największą w Polsce elektrownię opalaną węglem kamiennym - "Kozienice" (moc 2600 MW). Do szczególnie niebezpiecznych należą: SO₂ i NO_x. W ostatnich latach zaznaczył się wprawdzie wielokrotny spadek wielkości ich emisji, jednak rosnące w kraju zapotrzebowanie na energię może spowodować w każdej chwili wzrost stężenia zanieczyszczeń.

Negatywnym procederem występującym powszechnie na terenie Puszczy, stanowiącym istotne zagrożenie dla gatunków występujących na terenie puszczy jest kłusownictwo.

3.3.9.6. Rezerваты

Przy tworzeniu rezerwatów kierowano się zasadą unikalności występowania w kraju lub określonym nadleśnictwie zbiorowiska leśnego, rzadko spotykanych gatunków drzew – zwłaszcza na granicy swego zasięgu, stanowisk rzadkich gatunków roślinności krzewiastej i zielnej – zwłaszcza będącej pod ochroną, oraz ostoi unikalnych gatunków fauny. Aby ochronić określone gatunki fauny i flory należało utrzymać optymalną dla ich występowania sukcesję roślinną.

W rezerwach częściowych zagospodarowanie ich powinno się opierać na stworzeniu optymalnych warunków celem ochrony gatunków objętych ochroną rezerwatową.

Rezerваты przyrody - częściowe (Rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego:

Nr 274 z dnia 12.12.2001 r., Nr 103 z dnia 11.02.2002 r. Nr 79 z dnia 11.09. 2002 r.) – to 15 obiektów na obszarze Kozienickiego Parku Krajobrazowego o łącznej powierzchni 1267,92 ha, reprezentujące najcenniejsze i najbardziej naturalne ekosystemy o wyróżniających się walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Z w/w 15-tu rezerwatów na terenie KPK w Gminy Pionki znajduje się 10, są to rezerваты:

- „Ponty im. Teodora Zielińskiego” - leśny, Nadleśnictwo Kozienice, gm. Pionki, pow. 36,61 ha - odznacza się występowaniem zbliżonych do naturalnych, zarazem charakterystycznych dla Puszczy Kozienickiej zbiorowisk jodłowo-dębowych.
- „Brzeźniczka” - leśny, Nadleśnictwo Kozienice i Zwoleń, gm. Pionki, pow. 122,48 ha - odznacza się występowaniem wielogatunkowych, w szczególności dębowo-sosnowych drzewostanów w rejonie rzeki Zagożdżonki i jej dopływu Brzeźniczki.
- „Ciszek” - leśny, Nadleśnictwo Radom, gm. Pionki, pow. 40,28 ha – odznacza się występowaniem drzewostanów jodłowo-dębowych z jodłą na północnej granicy zasięgu.
- „Załamane” - leśny, Nadleśnictwo Kozienice, gm. Pionki, pow. 78,97 ha - odznacza się występowaniem rzadko spotykanych w Puszczy Kozienickiej zbiorowisk łęgowych i wilgotnych jędrów.
- „Ponty Dęby” - leśny, Nadleśnictwo Kozienice, gm. Pionki, pow. 50,40 ha - odznacza się występowaniem naturalnych różnowiekowych drzewostanów mieszanych z panującym dębem szypułkowym oraz bezszypułkowym i domieszką jodły na północnej granicy zasięgu.
- „Leniwa” - krajobrazowo-leśny, Nadleśnictwo Kozienice, gm. Pionki, pow. 26,89 ha - odznacza się występowaniem nadrzecznych łęgów jesionowo-olszowych oraz wpólnaturalnego krajobrazu doliny rzeki Leniwej.
- „Źródło Królewskie” - leśny, Nadleśnictwo Kozienice oraz Zwoleń, gm. Pionki, pow. 29,67 ha - odznacza się występowaniem lasów liściastych i mieszanych z panującym dębem szypułkowym oraz olszą czarną.

Trzy rezerваты w części leżą na obszarze Gminy Pionki:

- „Okólny Ług” - torfowiskowy, Nadleśnictwo Zwoleń, gm. Policzna i Pionki, pow. 168,94 ha (na terenie Gminy znajduje się obszar ok. 23,1 ha) - odznacza się występowaniem siedlisk o charakterze torfowiska przejściowego z charakterystycznymi roślinami i antropofobnymi gatunkami zwierząt .
- „Pionki” - leśny, Nadleśnictwo Kozienice, miasto i gmina Pionki, pow. 81,60 ha (na terenie Gminy znajduje się obszar ok. 44,3 ha) - odznacza się występowaniem drzewostanów grabowo-sosnowo-jodłowo-dębowych, w których jodła ma dużą siłę lasotwórczą.
- „Ługi Helenowskie” - torfowiskowy, Nadleśnictwo Zwoleń, gm. Zwoleń i Pionki, pow. 93,56 ha (na terenie Gminy znajduje się obszar ok. 55,6 ha) - odznacza się występowaniem siedlisk bagiennych z torfowiskami i lasami na wododziałach rzek Zagożdżonki i Zwolenki.

3.3.9.7. Pomniki przyrody

Zgodnie z Ustawą o Ochronie Przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Artykuł 40 ust. 1 tej ustawy definiuje pomniki przyrody następująco: Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

W stosunku do pomników przyrody mogą być wprowadzone w szczególności następujące zakazy np.:

- niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- zaśmiecania terenu wokół obiektu.

Na terenie Gminy Pionki znajduje się 151 pomników przyrody, to ponad 150 letnie drzewa i jeden głaz narzutowy granit gruboziarnisty.

W oparciu o dostępne źródła naniesiono na rys. Studium orientacyjną lokalizację pomników przyrody.

3.3.9.8. Użytki ekologiczne

Rozporządzeniem Nr 221 Wojewody Mazowieckiego z dnia 10.07.2001 r. w sprawie w sprawie wprowadzenia użytków ekologicznych na terenie województwa mazowieckiego, na terenie KPK zostało wyznaczone 105 użytków ekologicznych, o łącznej powierzchni 335,84 ha, na które składają się: śródlądne bagna - tzw. "ługi" w różnym stopniu okresowo zalewane wodą i porośnięte roślinnością drzewiastą, krzewiastą lub zielną, oczka wodne – dawne nie użytkowane stawy i starorzecza, tereny zalewowe, torfowiska oraz nie użytkowane łąki i pastwiska często porośnięte samosiewami.

Na terenie Gminy Pionki użytki ekologiczne zajmują pow. 120,63 ha.

Użytki ekologiczne na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego

Gmina	Ilość(szt.)	(ha)
Garbatka Letnisko	4	3,47
Jedlnia Letnisko	2	1,65
Kozienice	39	161,90
Głowaczów	2	3,91
Pionki miasto	3	5,15
Pionki	46	120,63
<u>Zwoleń</u>	9	39,13
Razem:	105	335,84

Wszystkie użytki ekologiczne na terenie Gminy Pionki znajdują się w granicach Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

3.4. Uwarunkowania historyczno-kulturowe

3.4.1. Zarys historii gminy

Choć pierwsza wzmianka o ziemiach, na których leży Gmina Pionki pochodzi z czasów panowania Władysława Jagiełły (rok 1391), to początki osadnictwa na tym obszarze wiążą się jeszcze z czasami prehistorycznymi, o czym świadczą przedmioty z tego okresu odnalezione w 1835 roku przez archeologów w okolicach Jedlni.

Początek osady wiąże się z dwoma młynami i ich właścicielami: Pianka (Pijanka, Piąki, Pijąka, Pionka) i Zagożdżon (Zagwozdzon, Zagwózdzon, Zagozdzon). Oba młyny usytuowane były na rzece Zagożdżonce (wcześniejsze nazwy Czarna, Kocielnica, Mironica). Pierwszy położony był przy Stawie Górnym, drugi na ulicy Zwoleńskiej, koło nieistniejącego Stawu Dolnego.

Na podstawie wzmianek zamieszczonych w pracy ks. Jana Wiśniewskiego pt. „Dekanat kozienicki” oraz zgodnie z przekazywaną ustną tradycją dowiadujemy się, że w dniu urodzin przyszłego króla Zygmunta I Starego (1 stycznia 1467r.) w pobliżu osad młyńskich (Zagożdżon i Pionka) polował Król Kazimierz Jagiełłończyk, zaś na pamiątkę jego bytności w pobliżu młyna Zagożdżon ustawiono 2 kamienie, które stoją tam po dzień dzisiejszy (obecnie u zbiegu ulicy Zwoleńskiej i Kościuszki oraz przy ul. Kolejowej w pobliżu stacji PKP Pionki Główne). Jak podaje Marek Wierzbicki w opracowaniu „Najdawniejsze dzieje Pionek i Zagożdżona (do końca XVIII wieku)”, nie zachowały się jednak żadne dokumenty potwierdzające prawdziwość tego przekazu, toteż trudno traktować go jako pewny.

W średniowieczu przez ziemie należące do gminy Pionki biegły szlaki handlowe w kierunku Wisły. Szlaki te miały decydujące znaczenie dla struktury sieci osadniczej, gdyż to właśnie one przyczyniły się do kolonizacji i zasiedlania Puszczy Kozienickiej. Dzięki nim powstały najstarsze osady obecnej gminy Pionki, tj. Jedlnia Kościelna i Sucha, których początki sięgają XII wieku.

Nieco większe znaczenie miała Jedlnia Kościelna, która była ważnym ośrodkiem bartnictwa. Jedlnia po raz pierwszy została odnotowana przez J. Długosza. Najwięcej mówi z księgi XI. *Dziejów* dowiadujemy się o pobycie w Jedlni 1393 r. królowej Jadwigi, jako króla Polski (rex Poloniae) oraz licznych pobytach króla Władysława Jagiełły. W trakcie tych pobytów w Jedlni wydawane były liczne dokumenty królewskie, z których najważniejszy był przywilej jedlneński z 1430 roku. Są też liczne informacje źródłowe o częstych pobytach kolejnych królów polskich w Jedlni, aż po Stanisława Augusta Poniatowskiego. Do dóbr królewskich Jedlnia należała jeszcze w końcu XVIII w.

Miejscowość Jedlnia - Poświętne była opisywana już przez XIX-wiecznych badaczy Józefa Gackiego i Oskara Kolberga, a potem przez ks. Jana Wiśniewskiego. Józef Gacki pisze: *„Może z czasów pogańskich są tu dwa wzgórza, czyli jak je tu zowią kopce i trzecia górka, wszystkie wśród łąk ręką ludzką usypane. Przy kopcu jednym dzisiaj dwór, przy drugim fajanserya stoją.(...)Według podania, tak górka, jak i kopce, miały służyć za posady zamkom królewskim, drewnianym oczywiście, bo dziś po nich i ślad nie został.”*

Pierwszy wspomniany kopiec znajduje się ok. 400 m. na wschód od kościoła parafialnego. Wiedzę na temat założeń istniejących w tym miejscu czerpiemy z XVI i XVII - wiecznych dokumentów, cytowanych przez Józefa Gackiego. Dowiadujemy się z nich o dwóch, piętrowych domach „... z których jeden na podbramiu, drugi stanął na kopcu”. Gacki podaje także opis ich rozplanowania: *„Pierwszy na dole prócz sieni i Sieńki, miały izbę białą i nadto po dwie izb, komnat i komór, a na górze ganek, sień, przedsionek, dwie izby i dwie komnaty. Stojący zaś na kopcu, otoczony wodą był mniejszy i tylko na dolę sień i izbę, a na górze sień, komnatę i izbę zawierał, dach miał gontowy. Dom wielki był o sześciu wierzchach, dom na kopcu o jednym wierzchu”*. Lustracja dóbr królewskich z 1615 r. zanotowała również dwa dwory: *„ Dom wielki gontem pobity o sześciu wierzchach do którego wchodząc jest sień przegrodzona. Z tej sieni na jednej stronie izba z komnatą naprzeciwko niej druga izba z komnatą. Z tej Komnaty drzwi do przegrodzenia drugiej strony sień. Naprzeciwko tej komnaty izdebka z komnatą. Z sieni wychodząc jest wchód na górę nad nim ganeczek. Na górę wszedłszy sala. Z tej sali po jednej stronie izba wielka stołowa, z niej komnata, naprzeciw niej izdebka ze dwiema komnatkami. Naprzeciw tego domu jest drugi dom gontem pobity o jednym wierzchu, do którego mostek. Na*

dole sień i dwie izby z komnatą, nad temi izbami sala wielka." Istnienie zabudowań potwierdziła Lustracja Województwa Sandomierskiego, 1660-1664, podając, że: *„Był dwór przy tej wsi, który ogniem przez Kozaków jest zniesiony, w ostatku zrujnowany”*.

Na podstawie tych kilku opisów w połączeniu z informacją o częstym przebywaniu w Jedlni królów polskich, od Władysława Jagiełły poczynawszy po Stanisława Augusta Poniatowskiego, można wyciągnąć wniosek, że pierwsze dwory pobudowano w 2 poł. XIV w., następnie je remontowano i przebudowano dla kolejnych władców.

Dodatkowo fakt średniowiecznych korzeni tego założenia mogą potwierdzać stanowiska zlokalizowane w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Stanowiska 3 i 5, na których zarejestrowano fragmenty średniowiecznych naczyń są do tego istotną przesłanką.

Drugi z kopców wymienionych przez Józefa Gackiego znajduje się na południowy-zachód od kościoła. W latach 1840-1873 istniała na nim fabryka fajansu, obecnie jest on bardzo zniszczony i prawie nieczytelny. Natomiast trzeci kopiec znany jest jedynie z przekazów źródłowych i nie został nigdy zidentyfikowany.

Choć polscy królowie otaczali Jedlnię szczególną opieką do końca XVIII wieku, to szczyt jej rozwoju przypada na czasy panowania Władysława Jagiełły (zresztą sam zwycięzca spod Grunwaldu wielokrotnie zatrzymywał się tutaj na polowania), kiedy przeprowadzono tędy szlak łączący Kraków z Litwą. Osady na obszarze obecnej gminy Pionki (wówczas przynależne do tzw. ekonomii kozienickiej) doszły do takiego znaczenia, iż już w roku 1615 miała tu miejsce pierwsza lustracja. Dowiadujemy się z niej np., iż młynarze oddawali co roku do folwarku w Jedlni 30 korcy żyta, a także po 2 wieprze, karmione własnym kosztem. Płacili również dziesięcinę dla plebana z Jedlnej w wysokości 3 korcy żyta każdy. Ponadto Maciej Zagożdżon musiał płacić rocznie 24 grosze czynszu za nowe pola i łąki, które już uprawiał, albo przygotowywał pod uprawę. Młynarze Poanka i Zagożdżon płacili także czynsz za użytkowanie stawów (odpowiednio 30 i 166 zł). 14 lat później nastąpiła kolejna lustracja precyzująca charakter i wymiar pańszczyzny, jaką musiano odrabiać na rzecz folwarku w Jedlni.

Podobnie jak i cały kraj, tak i dobra królewskie w Puszczy uległy znacznym zniszczeniom w wyniku wojen oraz najazdów wojsk szwedzkich, siedmiogrodzkich i kozackich, nawiedzających Rzeczpospolitą w wieku XVII. Mimo wszystko rozwój osadnictwa na tym obszarze nie został przerwany, czego najlepszym przykładem jest założenie przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego miejscowości Augustów. Osiadła tu napływowa ludność znad Sanu – Lasowiacy.

Piękną, ale i tragiczną kartę w historii gminy Pionki zapisały działające w czasie Powstania Styczniowego m.in. na jej terenie oddziały Czachowskiego i Kononowicza (ten drugi liczył nawet do 650 osób).

Cytując publikację „Najdawniejsze dzieje Pionek i Zagożdżona (do końca XVIII wieku)” autorstwa Marka Wierzbickiego, uzyskujemy informacje o społeczno - gospodarczych uwarunkowaniach rozwoju Gminy : *„Ważnym (a w niektórych okresach podstawowym) zajęciem mieszkańców Pionek i Zagożdżona była uprawa roli i hodowla zwierząt. Z powodu słabych gleb uprawiali oni głównie żyto, zbierali siano z łąk, hodowali świnie, krowy i woły. W XVIII wieku w najbogatszych gospodarstwach pojawiły się pierwsze konie. Trudno cokolwiek powiedzieć o wielkości obszarów uprawnych w poszczególnych gospodarstwach, ponieważ nie ma na ten temat wzmianek w źródłach. Wydaje się jednak, że nie miały one zbyt dużych rozmiarów. Niewiele też można powiedzieć o rozwoju przestrzennym obydwu osad. W wiekach XVI-XVII składały się one z budynków młyna i tartaku oraz z zabudowań gospodarstwa rolnego młynarza i jego najbliższej rodziny. W XVIII wieku możemy zaobserwować powolny wzrost ilości budynków i liczby ludności. W 1739 roku w Zagożdżonie znajdowały się trzy budynki mieszkalne będące własnością młynarzy, młyn z tartakiem oraz karczma. W 1764 roku było tam już 5 gospodarstw, natomiast w Pionkach 2. W 1778 roku w Zagożdżonie pojawił się browarek zbudowany przez dzierżawcę karczmy. W 1784 roku obok młyna, tartaku, browarku i karczmy istniało prawdopodobnie 6 gospodarstw rolnych, a w Pionkach 2. Rozwój tych osiedli był więc widoczny, ale bardzo powolny.*

Innym czynnikiem wpływającym na rozwój tych osiedli była sytuacja społeczno – prawna ich mieszkańców. W całym omawianym okresie byli oni poddawanymi królewskimi, obciążonymi różnymi powinnościami na rzecz króla i jego urzędników. Wśród nich ważną rolę odgrywało

poddaństwo osobiste, które uniemożliwiało chłopom rozporządzanie własnym losem. Chłopi z Zagożdżona musieli odrabiać pańszczyznę, (...) zależność feudalna krępowała inicjatywę i hamowała bardziej intensywny rozwój. Do końca omawianego okresu sytuacja społeczno – prawna chłopów z Pionek i Zagożdżona nie uległa zmianie. Rewolucyjne zmiany w tej dziedzinie nastąpiły dopiero w XIX wieku.”

Kolejną ważną datą był rok 1922, kiedy to Ministerstwo Spraw Wojskowych - w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu - podjęło decyzję o wybudowaniu w Puszczy Kozienickiej, koło wsi Zagożdżon, Państwowej Wytwórni Prochów i Materiałów Kruszących. Dynamiczny rozwój, szybki napływ ludności ze wszystkich zakątków kraju przynoszących ze sobą potencjał intelektualny, demograficzny oraz fachową wiedzę spowodował powstanie unikalnego społeczeństwa lokalnego. Na tle przedwojennej Polski wyróżniała się ona wysokimi kwalifikacjami zawodowymi oraz niewątpliwym patriotyzmem. Powstał nowoczesny, rozwijany z rozmachem kompleks przemysłowy, który stworzył podstawy szybkiego rozwoju osady przyfabrycznej, która bardzo szybko przekształciła się w miasto Pionki, w którym w 1939 roku mieszkało około 8500 osób.

Po zakończeniu II wojny światowej, zakład został odbudowany i wznowił produkcję. Dzięki temu przez następne 45 lat zaliczał się do największych producentów branży chemicznej w Polsce. Przez 67 lat, na terenach obejmujących ponad 700 ha wzniesiono 500 budynków. Stworzyły one infrastrukturę przemysłową Państwowej Wytwórni Prochu, przekształconej następnie w Zakłady Tworzyw Sztucznych Pronit. W latach 1950-1970 pracowało w nich od 5 do 10 tysięcy mieszkańców regionu pionkowskiego, natomiast w latach 90-tych do 4 tysięcy. Zważywszy na to, że jedno miejsce pracy w zakładach chemicznych tworzyło około 15 miejsc pracy poza nim, zakład ten decydował o bycie i rozwoju regionu. Niestety wraz z przemianami ustrojowymi na przełomie lat 80-tych i 90-tych XX wieku rozpoczął się proces stopniowej degradacji i upadku Pronitu. Razem z nim upadła większości działalności gospodarczych – budownictwo, usługi, handel, które służyły przede wszystkim potrzebom pracowników fabryki. Spowodowało to powstanie bardzo dużego bezrobocia w mieście i Gminie Pionki.

3.4.2. Osadnictwo

Na ład przestrzenny osiedli wiejskich w Gminie Pionki, szczególny wpływ miało bogate środowisko przyrodnicze obszaru. Zagospodarowanie poszczególnych wsi w Gminie tworzy różnorodne układy przestrzenne dostosowane do istniejących uwarunkowań. Najczęściej występują układy liniowe, o zabudowie mniej lub bardziej skupionej, wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych.

W przeszłości powstawały bardzo długie ciągi zagród, rozprzestrzeniające się niejednokrotnie na kilka kilometrów. W wielu przypadkach podyktowane to było chęcią zapewnienia bezpośredniego dostępu z zagród: z jednej strony – do pól, z drugiej – do łąk, położonych nad ciekami wodnymi. Powstawały układy przestrzenne o jednostronnej zabudowie wzdłuż dróg pełniących funkcje ulic wiejskich. W ten sposób zagrody były ściśle związane z arealem rolnym, tworząc jedną całość. Ten rodzaj osadnictwa znajduje się szczególnie na obszarze jednostki Jedlnia Kościelna, na którym elementem kształtującym zagospodarowanie osadnicze była rzeka Leniwa.

Rozproszone osadnictwo wiejskie o jednorodnej funkcji zabudowy zagrodowej pod wieloma względami stanowi bardzo nieefektywną strukturę przestrzenną. Rozproszenie osadnictwa utrudnia dostęp do infrastruktury społecznej. Czas podróży z miejsca zamieszkania do szkoły, ośrodka zdrowia czy urzędu zwiększa się, wzrastają też koszty podróży. Efektem są m. in. problemy związane z dowozem dzieci do szkół. Dłuższe odcinki dróg wymagają większych nakładów na remonty i utrzymanie. Budowa i eksploatacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetycznej przy małym zagęszczeniu odbiorców jest znacznie kosztowniejsza ze względu na wydłużenie niezbędnych odcinków sieci.

Pod względem natężenia problemów wynikających z niekorzystnej struktury osadnictwa, sytuacja Gminy Pionki nie odbiega specjalnie od sytuacji innych rejonów pozametropolitarnych Mazowsza. Jednak ze względu na słabość ekonomiczną, istniejący model sieci osadniczej

stanowić może źródło zaostrenia problemów społecznych oraz powód dodatkowego obciążenia budżetu lokalnego samorządu.

3.4.3. Prawna ochrona środowiska kulturowego

Ochrona zabytków, które znajdują się na terenie Gminy należy do obowiązków samorządu lokalnego. Zadania stojące przed organami administracji publicznej precyzuje Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 163 z2003r., poz. 1568 z późn. zm.). Gminy mają dbać między innymi o: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie” oraz zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków”.

Jednym z obowiązków nałożonych przez ustawę na gminy jest „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”. Temu zadaniu ma służyć gminna ewidencja zabytków.

Gmina Pionki posiada „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Pionki na lata 2011-2015” sporządzony z inicjatywy Wójta Gminy Pionki Mirosława Ziółka, autorstwa Grażyny Rojek i Niny Glińskiej.

W ramach w/w Programu znajduje się:

- rejestr obiektów zabytkowych i nieruchomości
- wykaz obiektów zabytkowych Gminy Pionki – obiekty pod opieką konserwatora
- wykaz miejsc pamięci
- rejestr zabytków archeologicznych
- zweryfikowana gminna ewidencja zabytków

3.4.3.1. Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr wpisu	Data wpisu
1.	Jedlnia	Kościół p.w. św. Mikołaja biskupa i św. Małgorzaty męczenniczki w Jedlni	nr rej. 844/A/59	28.02.1959r.
			321/A	15.06. 1967r.
			76/A	09.03.1981r.
2.	Poświętne	Cmentarz rzym.-kat. „stary”	nr rej. 524/A	08.03.1992r.
3.	Poświętne	Wikariat drewniany	nr rej. 357/A	04.11.1986r.
4.	Sucha	Kościół parafialny w Suchej p.w. św. Idziego	nr rej. 516/05	22.03.2006r.
5.	Jedlnia	Budynek plebani z lat 1902-1903 przy Kościele p.w. św. Mikołaja biskupa i św. Małgorzaty	nr rej. A-773	05.12.2007r.

3.4.3.2. Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską

Zweryfikowana Gminna ewidencja zabytków

Lp.	Nr ew. dz.	miejsowość	obiekt	datowanie	Nr karty ew.
1.	15/2	Augustów	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	3/1662
2.	357	Augustów 120	Magazyn na szyski	I ćw. XX w.	4/1662
3.	357	Augustów 120	Magazyn	I ćw. XX w.	5/1662
4.	52	Brzeziny 28	Dom mieszkalny	1900 r.	6/1662
5.	53	Brzeziny 32	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	7/1662
6.	1186/1	Czarna 35	Dom mieszkalny	1900 r.	9/1662
7.	305	Helenów 52	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	16/1662
8.	3	Januszno	Młyn wodny	1920 r.	17/1662
9.	18/3	Jaroski 44	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	18/1662
10.	35/1	Jaśce 12	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	19/1662
11.	100	Jaśce 41	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	21/1662
12.	149/15, 115	Jedlnia	Dwór częściowo rozebrany	koniec XIX w.	22/1662
13.	404/1	Jedlnia	Budynek szkoły podstawowej	I ćw. XX w.	23/1662
14.	433/4	Jedlnia 13	Obora	I ćw. XX w.	24/1662
15.	355/2	Jedlnia 25	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	28/1662
16.	113	Jedlnia	Karczma	I ćw. XX w.	29/1662
17.	361/5	Jedlnia 33	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	30/1662
18.	477/7	Jedlnia 37	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	31/1662
19.	365/1	Jedlnia 38	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	32/1662
20.	530/4	Jedlnia 67	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	34/1662
21.	401	Jedlnia 80	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	37/1662
22.	225	Laski 48	Dom mieszkalny	lata 30-te XX w.	50/1662
23.	272	Laski 93	Dom mieszkalny	rok 1931	54/1662
24.	466, 467	Laski 101	Dom mieszkalny	lata 20-te XX w.	56/1662
25.	365/2	Marcelów 6	Dom mieszkalny	lata 30-te XX w.	59/1662
26.	365/2	Marcelów 6	Stodoła	lata 30-te XX w.	60/1662
27.	267/4	Marcelów 27	Dom mieszkalny	lata 30-te XX w.	61/1662
28.	59	Mireń	Kapliczka	I ćw. XX w.	62/1662
29.	84/3	Mireń 9	Dom mieszkalny	lata 30-te XX w.	63/1662
30.	186/2	Poświętne	Kościół	I. 1790-1792, 1819 przebudowany	64/1662
31.	189/2	Poświętne	Plebania	1902-1903	65/1662
32.	187/2	Poświętne	Wikariat	1883-1886	66/1662
33.	189/2	Poświętne	Brama i mur kościoła	XIX/XX w.	67/1662
34.		Poświętne	Figura Matki Boskiej	1909r.	68/1662
35.		Poświętne	Kapliczka	Koniec XIX w.	69/1662
36.	78/4	Poświętne	Ośrodek zdrowia	pocz. XX w.	70/1662
37.	80/2	Poświętne 22	Piekarnia	I ćw. XX w.	73/1662
38.	169	Poświętne	Cmentarz (stary)	I ćw. XVIII w.	78/1662
39.	1/9	Suskowola	Dwór	Koniec XIX w.	82/1662
40.	28/3	Suskowola	Przedszkole	I ćw. XX w. Ok. 1920r.	83/1662
41.	28/2	Suskowola	Szkoła zbiorcza	II ćw. XX w. Ok. 1937r.	84/1662
42.	55	Suskowola 70	Dom mieszkalny	I ćw. XX w.	85/1662

3.4.3.3. Zabytki archeologiczne

Na obszarze Gminy Pionki znajduje się szereg stanowisk archeologicznych chronionych przepisami szczególnymi, w granicach których użytkowanie wiąże się z określonymi rygorami.

Rejestr zabytków archeologicznych

Lp	Miejscowość	Obszar AZP	Nr.stan. wg AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia
1	Czarna	73-70 1	1	Ślad osadnictwa	P.Ś. / O Nowoż.	
2	Jedlnia	73-70 3	1	Osada	Późne Średniowiecze	XII-XV w.
3	Jedlnia	73-70 3	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
4	Jedlnia	73-70 3	1			
5	Jedlnia	73-70 4	2	Dwór	Renesans	XVI-XVII w.
6	Jedlnia	73-70 5	3	Ślad osadnictwa	Późne Średniowiecze	XII-XV w.
7	Jedlnia	73-70 5	3	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
8	Jedlnia	73-70 5	3	Ślad osadnictwa	EK	
9	Jedlnia	73-70 6	4	Ślad osadnictwa	Późne Średniowiecze	XII-XIV w.
10	Jedlnia Kościelna	73-69 5	2	Ślad osadnictwa	Późne Średniowiecze	XI-XV w.
11	Jedlnia Kościelna	73-69 6	3	Osada	Późne Średniowiecze	XI-XV w.
12	Kieszek	73-69 4	1	Ślad osadnictwa	Przeworska	St. Okr. Rzymski
13	Jedlnia Kolonia	72-70 1	1	Osada	Późne Średniowiecze	
14	Jedlnia Kolonia	72-70 2	2	Ślad osadnictwa		Starożytność
15	Laski	73-71 7	1	Obozowisko		EP. Kamienna
16	Laski	73-71 7	1	Osada	Późne Średniowiecze	
17	Marcelów	73-70 2	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
18	Mireń	73-70 4	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
19	Mireń	73-71 5	2	Obozowisko	Trzycienka	EB
20	Płachty	73-71 3	1	Osada	Łużycka	
21	Poświętne	72-69 4	1	Osada	Przeworska	Okres Rzymski
22	Poświętne	72-69 3	1	Ślad osadnictwa		nieokreślona
23	Sałki	73-71 1	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
24	Sałki	73-71 1	1	Ślad osadnictwa		EP. Kamienia
25	Sałki	73-71 2	2	Ślad osadnictwa		EP. Kamienia
26	Sałki	73-71 2	2	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
27	Sucha	73-71 6	1	Obozowisko		EK.-WEB
28	Sucha	73-71 6	1	Ślad osadnictwa	Pradzieje	
29	Zadobrze	73-69 2	1	Ślad osadnictwa	Późne Średniowiecze	XI-XV w.

Na podstawie „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2011-2015”

Aneks do „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2011-2015” zawiera szczegółowe weryfikacje Rejestru zabytków archeologicznych – stanowiska archeologiczne w

formie mapy w skali 1:25000 z naniesionymi zweryfikowanymi stanowiskami oraz w formie opisu (kart zawierających zdjęcia oraz szereg szczegółowych informacji).

Cytując z podsumowania (część Zabytki archeologiczne) aneksu „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2011-2015”:

„Gmina Pionki, na terenie której przeprowadzona została weryfikacja stanowisk archeologicznych, leży w obrębie dwunastu obszarów AZP (71-69, 71-70, 71-71, 72-69, 72-70, 72-71, 73-69, 73-70, 73-71, 74-69, 74-70, 74-71). Dotychczasowe archeologiczne badania powierzchniowe, przeprowadzone w ramach programu Archeologicznego Zdjęcia Polski, zlokalizowały występowanie stanowisk na pięciu obszarach (72-69, 72-70, 73-69, 73-70, 73-71). Na obszarze 73-69 miały miejsce również powierzchniowe badania weryfikacyjne wykonane w 2003 r. Podczas tych prac zarejestrowano 38 stanowisk (29 podczas pierwszych badań oraz 9 podczas badań weryfikacyjnych). Część stanowisk, których nie udało się potwierdzić, znajduje się obecnie na nieużytkach, uniemożliwiających weryfikację. Dwa stanowiska są w tej chwili zlokalizowane w lesie, a na terenie dwóch powstał staw. Nie udało się również potwierdzić większości śladów osadniczych. Większość stanowisk nie jest w chwili obecnej narażona na zniszczenie w wyniku prac rolniczych. Na terenie gminy Pionki najbardziej interesujące są stanowisko 4 w Poświętnym (osada przeworska) oraz stanowisko 4 w Jedlni (dwór). Na stanowisku nr 4 w Poświętnym występowanie dużej ilości zabytków uprawdopodobnia lokalizowanie w tym miejscu osady kultury przeworskiej. Może to również pośrednio potwierdzać istnienie w niedalekiej okolicy cmentarzyska z tego okresu, o którym informację przekazał ksiądz J. Gacki. Dwór w Jedlni, wzmiankowany w źródłach od wieku XVI, stanowi niezwykle interesujący problem badawczy w kontekście jego ewentualnego średniowiecznego rodowodu, dyskutowanego w literaturze przedmiotu oraz jego interpretacji jako dworu Władysława Jagiełły.”

3.4.3.4. Miejsca i obiekty kultu religijnego

Na terenie Gminy Pionki znajdują się następujące obiekty kultu religijnego:

- Cmentarz rzym. – kat. „stary”, Poświętne
- Tablica żeliwna przy nagrobku ks. Józefa Gackiego, proboszcza parafii podczas powstania styczniowego
- Cmentarz rzym. – kat. „nowy” Poświętne
- Cmentarz rzym. – kat. Sucha
- Kościół p.w. św. Mikołaja biskupa i Małgorzaty męczenniczki w Jedlni
- Kościół p.w. św. Idziego w Suchej

3.4.3.5. Miejsca pamięci

Na terenie Gminy Pionki znajdują się następujące miejsca pamięci (wymienione w „Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami na lata 2011-2015”

- Krasna Dąbrowa – cmentarz z 1914r.
- Krasnej Dąbrowie – Mogiła powstańców styczniowych „Trzy Dęby” z 1864r.
- Poświętne – Tablica poświęcona poległym funkcjonariuszom MO w 1946r. ufundowana w 1960r, umieszczona na Ośrodku Zdrowia w Poświętnem
- Jedlnia Kolonia – Tablica Poświęcona poległym w walce o utrwalanie władzy ludowej w latach 1945-46, umieszczona na sklepie spożywczym w Jedlni
- Cmentarz Parafialny w Jedlni – Mogiła junaków zamordowanych w okresie II Wojny Światowej w Siczkach
- Augustów – Cmentarz wojenny armii austro – węgierskiej i rosyjskiej, polegli w II poł. października 1914r.
- Pomnik i wmurowana tablica na terenie Publicznej Szkoły Podstawowej w Laskach, upamiętnienie bitwy 22-26 października 1914r. z wojskami rosyjskimi, którą dowodził Marszałek Józef Piłsudski

3.5. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

3.5.1. Zagadnienia demograficzne

Według danych GUS za 2011r. ludność Gminy Pionki wynosiła 10016 osób w tym 4999 kobiet. Liczba kobiet na 100 mężczyzn w gminie wynosi 100.

Wybrane dane statystyczne dotyczące zjawisk demograficznych dla Gminy Pionki, w przekroju lat 2009- 2011, przedstawia tabela

Wybrane dane Statystyczne	2009 (dane GUS)	2010 (dane GUS)	2011 (dane GUS)
Powierzchnia w ha	22973	22973	22973
Ludność	9827	10003	10016
Ludność na 1 km ²	43	44	44
Kobiety na 100 mężczyzn	98	100	100
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	-	-	59,6
Ludność – w % ogółu ludności - korzystająca z instalacji:			
- wodociągowej	75,1	75,7	76,1
- kanalizacyjnej	30,7	38,1	49,0
- gazowej	10,4	10,6	10,9

Liczba ludności w poszczególnych grupach wiekowych wynosi odpowiednio (wg danych GUS za 2011r.):

- w wieku przedprodukcyjnym: 1719
- w wieku produkcyjnym: 6711
- w wieku poprodukcyjnym: 1586

Liczba ludności w Gminie ulega nieznacznym zmianom, które są związane głównie ze zjawiskami migracyjnymi.

Przyrost naturalny w gminie w 2011r. był ujemny i wyniósł -5 (94 urodzeń żywych, 99 zgonów). Saldo migracji wynosiło 18.

3.5.2. Warunki mieszkaniowe

Choć w powszechnym odczuciu społecznym proces poprawy sytuacji mieszkaniowej jest zbyt powolny, to odnotować należy poprawę ich jakości.

Ta widoczna w ostatnich latach poprawa sytuacji mieszkaniowej przejawia się więc głównie we wzroście wielkości i standardu wyposażenia mieszkań oraz we wzroście powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę, oraz w spadku przeciętnej liczby osób przypadających na 1 izbę.

Według danych GUS z roku 2011 odnoszących się do warunków mieszkaniowych na terenie Gminy:

- ogół zamieszkałych zasobów mieszkaniowych w Gminie Pionki liczył 3213 mieszkań,
- średnia powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 75,7 m².

Aktualnie istniejącą sytuację mieszkaniową cechują:

- zadowalające wskaźniki wskazujące na brak przeludnienia mieszkań,
- dobra sytuacja pod względem standardu wyposażenia mieszkań w wodociągi,
- niski udział mieszkań podłączonych do sieci kanalizacyjnej i gazowej,

- brak udziału budownictwa komunalnego i spółdzielczego w nowo powstałych mieszkaniach,
- wciąż umiarkowane (choć wzrastające) różnice w standardzie mieszkań.

3.5.3 Rynek pracy

Wybrane dane o rynku pracy według danych GUS za 2011r.

	Powiat radomski	Gmina Pionki
Pracujący ¹	13360	575
Bezrobotni zarejestrowani	16227	1397
w tym kobiety w %	48,0	50,5
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie Ludności w wieku produkcyjnym w %	17,0	22,3
w tym kobiety w %	17,5	24,9
1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez pracujących w rolnictwie indywidualnym		

Identyfikacja problemów społecznych

- Bardzo duże (długotrwałe i strukturalne) bezrobocie, Gmina została zaliczona do gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym.
- Brak perspektyw dla młodzieży
- Ujemny przyrost naturalny- spadek liczby mieszkańców Gminy.
- Migracje młodzieży należy liczyć się ze zwiększeniem odpływu ludności w młodym wieku, która wobec złej sytuacji na rynku pracy, będzie szukała swojej szansy w miejscach zapewniających jej lepsze warunki życia.
- Pogłębiająca sfera ubożenie społeczeństwa.
- Brak aktywności ludności w zakresie współpracy organizacji gospodarczej - brak kapitał
- Niski poziomem wykształcenia ludności Gminy, brak szkolnictwa wyższego.
- Dotychczasowy rozwój działalności gospodarczej niewystarczający do zaspokojenia zapotrzebowania na miejsca pracy. Malejąca aktywność gospodarcza mieszkańców Gminy.
- Szybko rosnąca grupa emerytów, odpływ młodych ludzi do większych metropolii szczególnie z wyższym wykształceniem.
- Rozwój patologicznych zjawisk społecznych w wyniku bezrobocia.
- Brak współdziałania społeczności lokalnych.
- Duża wzrastająca liczba rodzin charakteryzujących się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (z powodu bezrobocia, niskich kwalifikacji zawodowych, braku umiejętności wychowawczych).
- Powiększająca się co roku liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby.

Produkcja rolnicza i leśna (2011r.)

Powierzchnia lasów ogółem	– 14642,4 ha
W tym lasy publiczne	– 13463,4 ha
W tym własność Skarbu Państwa	– 13463,4 ha
Lasy prywatne	– 1079,0 ha
Lesistość	– 63,3 %

Struktura użytkowania gruntów ornych to jeden z podstawowych czynników warunkujących rozwój rolnictwa. Rolnictwo w Gminie ma nie najlepsze warunki rozwoju. Gleby na obszarze

Gminy cechują się słabą przydatnością do produkcji rolniczej. Przeważają gleby niższych klas bonitacyjnych.

- Klasa III - 1%
- Klasa IV - 32%
- Klasa V-VI - 67%

Obszary dobrych gleb (IV klasy bonitacyjnej) znajdują się przede wszystkim w centralnej części Gminy w okolicach miasta Pionki i stanowią 32% powierzchni wszystkich gleb w Gminie.

Miejscowości, w których obszary dobrych gleb mają znaczący udział to: Tadeuszów, Czarna i Czarna Kolonia, Laski, Suskowola i Działki Suskowolskie, Zalesie, Wincentów i Żdżary.

Gleby III klasy bonitacyjnej, prawnie chronione zajmują w Gminie Pionki ok. 97,8 ha, znajdują się w miejscowościach Jedlnia Kolonia (5,3 ha), Poświętne (0,6 ha), Jedlnia Kościelna (65,9), Adolfin (8,9 ha), Działki Suskowolskie (1,8 ha), Podmłyńsko (0,6 ha), Suskowola (0,2 ha), Bieliny (2,5 ha), Sucha Poduchowna (12 ha)

W strukturze agrarnej dominuje sektor prywatny. Gospodarstwa te charakteryzują się bardzo dużym rozdrobnieniem - średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie wynosi do 5 ha. Duże rozdrobnienie gospodarstw nie sprzyja wprowadzaniu mechanizacji i specjalizacji produkcji rolnej.

Ponad połowa gospodarstw rolnych prowadzi działalność wyłącznie rolniczą, jednakże w większości jest to tradycyjny system produkcji nastawiony na samozaopatrzenie.

W wielu gospodarstwach działalność rolnicza stanowi dodatkowe źródło utrzymania przynajmniej dla jednej osoby.

Możliwości intensyfikacji produkcji roślinnej określają warunki glebowe, które w gminie Pionki są zróżnicowane. Najliczniej reprezentowane są gleby najłabsze - V i VI klasy bonitacyjnej. W związku z tym w strukturze przydatności rolniczej gleb, największy udział zajmują kompleksy najłabsze - żytni słaby, bardzo słaby oraz pastewny słaby. Są to gleby nadające się do uprawy żyta i ziemniaków. Około 30% gruntów ornych zajmują gleby średniej jakości kompleksów - pastewnego mocnego i żytniego dobrego. Gleby te sprzyjają uprawie roślin o średnich wymaganiach glebowych (jęczmień, motylkowe, strączkowe, warzywa, jagodowe np. truskawki i inne). Użytki zielone stanowiące ważną rolę w rolnictwie gminy - zajmują gleby średniej i słabej jakości.

Struktura zasiewów wskazuje na ekstensywne wykorzystanie użytków rolnych. Wśród upraw polowych dominują zboża i ziemniaki, które razem stanowią prawie 90% upraw.

Niewielki jest udział roślin pastewnych albo strączkowych. Minimalny jest też udział uprawy warzyw i wprost marginalny truskawek. Istotnym jest fakt, iż w ostatnich latach liczba gruntów pod zasiewami znacznie zmalała, a tym samym zmalały również zasiewy poszczególnych ziemiopłodów. Szczególnie jest to widoczne w przypadkach zbóż.

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych na terenie gminy Pionki

Grupy obszarowe (ha) (wielkość podstawowa)	Liczba gospodarstw
Ogółem	1416
1 - 5	870
5 - 10	246
10 – 15	43
pow. 15	30

Źródło GUS 2011r.

3.5.4. Gospodarka

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON zarejestrowane na terenie Gminy Pionki w 2011r, według danych GUS za 2011r.: - ogółem – 439, w tym w sektorze rolniczym – 50, przemysłowym – 69, budowlanym – 78.

Sfera gospodarki pozarolniczej jest relatywnie niewielka. Władze Gminy zainteresowane są rozwojem przemysłu rolno-spożywczego i wytwórczego na bazie drewna. Znaczna część ludności gminy pracuje w przedsiębiorstwach miasta Pionki i Radomia. Od 2002 roku obserwuje się wzrost liczby podmiotów o ponad 1/5. Głównie są to jednak mikroprzedsiębiorstwa lub osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą najczęściej jednoosobową.

Najwięcej przedsiębiorstw zajmuje się handlem hurtowym i detalicznym oraz przetwórstwem przemysłowym. Niewielka ilość podmiotów, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, nie jest w stanie zapewnić wystarczającej ilości miejsc pracy. Wśród firm dynamicznie rozwija się budownictwo (2,5-krotny wzrost liczby). Pewien wzrost obserwowany jest również wśród podmiotów przetwórstwa przemysłowego.

Do największych zakładów na terenie Gminy należy zaliczać:

- Zakłady Chemiczne Bochem Sp. z o.o.
- Zakłady Drzewne Zadobrze
- P.P.H. „KOSIEK” w Działkach Suskowolskich
- P.P.H.U. „ELGIS” w Zalesiu
- Zakład Stolarski – Maciej Tomaszewski w Działkach Suskowolskich
- P.P.H. „Glizamet” w Działkach Suskowolskich
- „PORCEL” w Działkach Suskowolskich
- P.P.H.U. Chemopak w Działkach Suskowolskich

3.5.5. Usługi publiczne

3.5.5.1. Administracja

Urzędu Gminy Pionki

Siedziba Urzędu Gminy Pionki mieści się w mieście Pionki na ulicy Zwycięstwa 6.

Policja

Komisariat Policji w Pionkach sprawuje nadzór również nad gminą.

Straż pożarna

Na terenie samej Gminy nie ma siedziby żadna jednostka Państwowej Straży Pożarnej, funkcjonuje natomiast 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jedlni
- Ochotnicza Straż Pożarna we wsi Jaroszek
- Ochotnicza Straż Pożarna we wsi Laski
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sucheju

3.5.5.2. Oświata – Szkolnictwo

Na terenie Gminy Pionki znajduje się 7 placówek oświatowych, które zapewniają nauczanie na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. Wykaz jednostek oświatowych na terenie Gminy :

- Publiczny Zespół Szkół w Jedlni
- Publiczny Zespół Szkół w Suskowie
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Augustowie
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Czarnej
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaroszkach
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Laskach
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Sucheju

W Gminie Pionki funkcjonuje jedna biblioteka, tj. Gminna Biblioteka Publiczna w Jedlni, która gromadzi 16242 woluminy. Poza tym większość bibliotek przyszkolnych ma charakter bibliotek publicznych.

Od momentu przejęcia przez Gminę zadań związanych ze szkolnictwem podstawowym i gimnazjalnym, sukcesywnie prowadzone są prace remontowe i modernizacyjne w obiektach oświatowych, niemniej potrzeby w tym zakresie w dalszym ciągu znacznie przewyższają możliwości finansowe Gminy.

3.5.5.3. Opieka zdrowotna

Gmina Pionki objęta jest zasięgiem działania Zespołu Opieki Zdrowotnej w Pionkach. Ważniejsze instytucje opieki zdrowotnej w m. Pionki:

- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej "ZOZ"
DYREKCJA ul. Sienkiewicza 1
- Przychodnia Miejska, ul. Sienkiewicza 11
- Przychodnia, ul. Harcerska,
- Szpital Miejski, ul. 11 Stycznia (oddział chirurgiczny, wewnętrzny, położniczo-ginekologiczny),
- Pomoc doraźna - Pogotowie Ratunkowe,

Na terenie gminy Pionki podstawową opiekę medyczną zapewnia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Poświętnym,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Prima” w Suskowie
- Indywidualna Praktyka Lekarza Rodzinnego w Czarnej

W Gminie Pionki problemami opieki społecznej zajmuje się przede wszystkim Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Współpracuje on z organizacjami i instytucjami znajdującymi się na terenie miasta Pionki, gdyż na terenie samej gminy nie funkcjonują instytucje realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej

3.5.5.4. Kultura i sport

Na terenie Gminy znajduje się Izba Dydaktyczno-Muzealna Puszczy Kozienickiej w Augustowie. Gromadzi ona materiały, zbiory historyczne i informacje dotyczące Puszczy Kozienickiej. W części muzealnej prezentowane są eksponaty i materiały ilustrujące historię osadnictwa, bartnictwa, łowiectwa i leśnictwa.

Na terenie Gminy działa kilku twórców ludowych, do których zaliczyć należy:

- Czachor Genowefa – twórczość ludowa (artystyczne wyroby z wikliny),
- Jerzy Czuraj – malarz,
- Wit Ruba – rzeźbiarz ludowy

oraz Kapela Ludowa „Źródło Nadziei”.

Społeczność i młodzież gminna korzysta z Miejskiego Ośrodka Kultury w Pionkach.

Do najważniejszych imprez o zasięgu lokalnym oraz ogólnopolskim organizowanych na terenie Gminy zaliczamy:

- Festyn rodzinny Caritasu.
- Mistrzostwa Polski w Boogie Woogie.
- Dzień Ziemi.
- Sobótki, Janki, Wianki.
- Regionalny Turniej Recytatorski Literatury Klasycznej im. Jana Kochanowskiego.
- Przegląd plastyki pionkowskiej – Formatowanie
- Ogólnopolskie Puszczańskie Harce

Na terenie Gminy odbywają się m.in. takie cykliczne imprezy sportowe jak:

- gminne rozgrywki w piłkę nożną o Puchar Wójta,

- gminne zawody sportowo-pożarnicze dla jednostek OSP z obszaru Gminy.
- Z działalnością sportową związane są też kluby sportowe działające na terenie Gminy. Niestety ich liczba jak i oferta jaką stwarzają mieszkańcom w zakresie uprawiania poszczególnych dyscyplin nie jest zbyt bogata. Sprowadza się właściwie do Szkolnych Klubów Sportowych:
- działającego przy Publicznym Zespole Szkół w Suskowi SKS „Gryf” (dyscypliny: unihokej, piłka siatkowa, piłka nożna),
  - działającego przy Publicznej Szkole Podstawowej w Czarnej SKS „Heros” (dyscypliny: piłka nożna, piłka siatkowa).
- W związku z tak ubogą ofertą, ogromna rola w promowaniu sportu i rekreacji na terenie gminy spada na barki szkół i uczącej w nich kadry, oraz pasjonatów sportu.
- Warto zwrócić uwagę, iż wszelkie zawody sportowe cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem - nie tylko wśród dzieci i młodzieży, ale również wśród całej lokalnej społeczności. Pokazuje to jak olbrzymie zapotrzebowanie na sport występuje wśród mieszkańców gminy Pionki.

Na terenie północnej części Gminy w miejscowości Jedlnia-Poświętne znajduje się zespół obiektów sportowych – boisk. Administratorem Kompleksu Boisk Sportowych w miejscowości Jedlnia jest Gmina Pionki.

Kompleks obejmuje:

- pełnowymiarowe boisko trawiaste do piłki nożnej o wymiarach (pole gry) 68m/105 m z trybunami na 400 miejsc
- oraz boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią (boisko do piłki siatkowej, koszykówki i tenisa ziemnego) o wymiarach 32,1m/44m
- zespół parkingowy (parking dla samochodów osobowych).

Południowa część Gminy nie ma obecnie takiego kompleksu sportowego.

3.5.5.5. Parafie rzymsko-katolickie

1. Parafia rzymsko-katolicka p.w. Św. Idziego
Adres: Sucha Poduchowna 2, 26-670 Pionki
2. Parafia rzymsko-katolicka p.w. Św. Mikołaja Biskupa
Adres: Poświętne 21a, 26-670 Pionki
3. Część Gminy Pionki podlega Parafii rzymsko-katolickiej p.w. św. Barbary
Adres: Al. Jana Pawła II 1, 26-670 Pionki

3.5.6. Turystyka i wypoczynek

W Gminie Pionki rekreację i turystykę należy kojarzyć z walorami Puszczy Kozienickiej. Gmina Pionki stanowiąc obszar atrakcji turystycznej w skali kraju, ma potencjalną możliwość wykorzystania swego obszaru dla funkcji turystyki i rekreacji. Przykładem jest Park Krajobrazowy ustanowiony na obszarze Puszczy Kozienickiej, który może pełnić poza funkcją ochronną również funkcje turystyczne, choć aktywność turystyczna w rezerwatach częściowych (w gminie istnieje 10 rezerwatów częściowych) ograniczać musi się jedynie do ruchu krajoznawczego, którego głównym motywem jest poznanie i który, co jest szansą dla Gminy, nie wymaga kompleksowego zagospodarowania turystycznego. Na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego i Otuliny utworzono 9 ścieżek dydaktycznych z których większość przebiega przez tereny Gminy.

Przez Gminę biegnie szereg szlaków turystycznych służących pieszym, rowerzystom i zmotoryzowanym. Infrastruktura w postaci sieci parkingów i miejsc postoju wyposażona jest w urządzenia umożliwiające wypoczynek i spożywanie posiłku w puszczy. Nie jest ona jednak dostatecznie rozbudowana.

Szlaki turystyczne znakowane przebiegające przez teren Kozienickiego Parku Krajobrazowego:

Szlak Czarny

- Jedlnia Letnisko–Stoki – 11,6 km
- Żytkowice-Rezerwat „Zagożdżon” – 17 km
- Bykowiec PKP-uroczysko „Chrusty” – 4,8 km

Szlak Żółty

- Pionki PKP-Pionki Zachodnie PKP – 20,8 km
- Miodne-Gródek – łączna długość 20,4 km; teren KPK 13,6 km

Szlak zielony

- Pionki-Radom-Rożki - łączna długość 44,8 km, teren KPK, 14,2 km,
- Zwoleń - Pionki - Kock - łączna długość 123 km, teren KPK, 35,3 km.

Szlak czerwony

- Lesiów-Warka - łączna długość 68,2 km, teren KPK, 29,1 km.

Szlak Niebieski

- Mniszew-Janowiec – łączna długość 106,4 km; teren KPK – 34,2 km
- W/w szlaki turystyczne fragmentarycznie przebiegają przez Gminę Pionki.

Trasy rowerowe

Przez teren Gminy przebiega 5 tras rowerowych wykorzystujących już istniejące szlaki piesze nadające się do uczęszczania przez rowerzystów:

- Lotnisko Sadków – Siczki – Stoki - rezerwat „Ponty” - rezerwat „Zagożdżon” – Cztery Kopce – Świerże (przeprawa promowa) – długość 45 km;
- Pionki – rezerwat „Brzeźniczka” – rezerwat „Królewskie Źródło” – Kociołki - Janików – Molendy – Garbata Letnisko – Gródek – Czarnolas – długość ok. 30 km;
- Pionki – rezerwat „Ponty” – rezerwat „Zagożdżon” – Żakowa Góra – Pionki – długość ok. 21 km;
- Jedlnia Letnisko – Słupica – Ługi Helenowskie – Antonówka – Czarnolas – długość ok. 30 km;
- Zwoleń – Patkowski Kanał – Żytkowice – rezerwat „Królewskie Źródło” – długość ok. 30 km.

Trasy te swym przebiegiem wykraczają również poza granice Gminy Pionki

Rekreacja i turystyka w Puszczy Kozienickiej

Leśna Kolejka Wąskotorowa. Kolejkę leśną w Puszczy Kozienickiej wybudowali Austriacy w 1915 roku. Przebiegała ona przez najpiękniejsze jej tereny. W miejscu, gdzie początek bierze ścieżka dydaktyczna znajdowała się "Leśniczówka", która była domem dróżnika obsługującego kolejkę, a polana służyła jako składnica drewna (spłonęła w 2011r.). Kolejką transportowano drewno do 1986 roku. Obecnie polana pełni rolę parkingu leśnego i miejsca wypoczynku, nasypy zaś rolę dróg leśnych.

Na terenie Gminy nie występują obiekty wypoczynkowe, znajdują się natomiast obiekty rekreacyjne – przygotowane jako gospodarstwa agroturystyczne.

Niestety w Gminie Pionki brak jest pensjonatów, zajazdów i hoteli, a skromna baza noclegowa znajduje się w ościennych jednostkach samorządowych (w mieście Pionki, Jedlni Letnisko, Garbatce Letnisko).

Realizacja zabudowy letniskowej ma miejsce w Kieszku i Kolonce (30 budynków zrealizowanych w ostatnim dziesięcioleciu). Ponadto w kilku miejscowościach domy rekreacyjne całoroczne znalazły miejsce w siedliskach wiejskich, których funkcja ulega przekształceniu z rolniczej na rekreacyjną (Augustów, Stoki, Kieszek, Krasna Dąbrowa, Jaroszek).

Strategia Rozwoju Gminy Pionki na lata 2007-2020 z roku 2007 zakładała zagospodarowanie turystyczne miejscowości Płachty, gdzie teren użytkowany był rekreacyjnie „na dziko” bez żadnego wyposażenia. Projekt przewidywał użytkowanie tego terenu bez możliwości zabudowy domkami campingowymi z dopuszczeniem lokalizacji małej gastronomii, obiektów sezonowych i całorocznych.

Przygotowane były również plany budowy trzech zbiorników wodnych wraz z terenami rekreacyjnymi we wsiach Sałki, Januszno i Jaśce. Wchodzące w skład wojewódzkiego systemu tzw. małej retencji. Uzupełnieniem miały być działania prowadzące do rozwoju agroturystyki lokalnej (planowana we wsiach Krasna, Januszno, Sałki, Mireń).

3.6. Układ komunikacyjny

3.6.1. Drogi

Podział dróg na terenie gminy przedstawia się następująco:

- drogi wojewódzkie - łączna długość tych dróg biegnących przez teren Gminy wynosi 28,7 km.
Są to odcinki w ciągach dróg o numerach :
nr 691 – Pionki – Laski – Garbatka – Podlas – Bąkowiec – Opactwo, dł. – 20,5 km
nr 737 – Radom – Siczki - Pionki – Augustów – Kozienice, dł. – 29,0 km
nr 787 – skrz. z drogą nr 737 - Pionki – Suskowola – Sucha – Zwolen (dr. kr. nr 12),
dł. – 20,1 km
- drogi powiatowe - łączna długość dróg powiatowych biegnących przez teren Gminy wynosi 41,3 km;

Wykaz odcinków dróg powiatowych na terenie Gminy Pionki:

L.p.	Numer drogi	Relacja	Klasa drogi	długość
1	3519W	Lewaszówka – Poświętne	L	9,4
2	3520W	Suskowola – Policzna	Z	1,9
3	3521W	Czarna – Sucha	Z	4,7
4	3522W	Pionki - Podgóra	Z	7,8
5	3569W	Sucha - Męciszów	L	2,3
6	3523W	Jedlnia – Sokoły – Pionki	G	3,5
7	3524W	Jedlnia-Letnisko - Czarna	Z	1,1
8	3525W	Słupica - Gózd	Z	-
	Razem			30,7km

Źródło: UG Pionki

- drogi gminne - łączna długość 107 km;

Wykaz odcinków dróg gminnych na terenie Gminy Pionki:

Lp.	Nr drogi	Przebieg
1	350801W	Jastrzębia granica gm. Pionki - Zadobrze
2	350802W	Czarna - Tadeuszów
3	350803W	Słupica granica gm. Pionki - Kościuszków
4	350804W	Czarna – Kościuszków - Sokoły
5	350805W	Pionki – Jedlnia Kolonia
6	350806W	Zadobrze - Stoki
7	350807W	Januszno – Krasna Dąbrowa
8	350808W	Laski - granica gm. Pionki Anielówka
9	350809W	Sucha - Mireń
10	350810W	Pionki - Januszno
11	350811W	Pionki - Kamyk
12	350812W	Januszno - Laski
13	350813W	Dąbrowa Kozłowska granica gm. Pionki - granica gm. Pionki Siczki
14	350814W	Droga przez wieś Jedlnia Kolonia

15	350815W	Stary Wincentów - Suskowola
16	350816W	Pionki - Augustów
17	350817W	Cudnów granica gm. Pionki – Marcelów - Kościuszków
18	350818W	Jedlnia Letnisko granica gm. Pionki - Jedlnia
19	350819W	Kieszek - granica gm. Pionki Dąbrowa Kozłowska
20	350820W	Suskowola - Zalesie
21	350821W	Suskowola – Działki Suskowolskie
22	350822W	Laski – Krasna Dąbrowa
23	350823W	Januszno - granica gm. Pionki Kociołki
24	350824W	Jastrzębska Dąbrowa granica gm. Pionki - Stoki
25	350825W	Droga przez wieś Jaśce
26	350826W	Poświętne Jedlińskie - Jaroszki
27	350827W	dr. wojewódzka nr 737 – Brzeziny - Sokoły
28	350828W	dr. przez wieś Żdźary
29	350829W	Nowy Wincentów - Kościuszków
30	350830W	Płachty – Sałki - Mireń
31	350831W	Przejazd – Stoki - granica gm. Pionki Kozłów
32	350832W	Męciszów granica gm. Pionki - Sałki
33	350833W	Sucha - Bieliny
34	350834W	Sucha - granica gm. Pionki Andrzejówka
35	350835W	dr. przez wieś Marcelów

Źródło: UG Pionki

Łączna długość dróg : wojewódzkich, powiatowych i gminnych na terenie Gminy Pionki wynosi 177 km. Największy udział stanowią drogi gminne 60 %, następnie drogi powiatowe 23 %, a drogi wojewódzkie 16 %.

Odległość z miejscowości Pionki do Radomia wynosi 28 km, Zwoleń 15 km, a Kozienic 20 km. Na obszarze gminy funkcjonuje komunikacja publiczna, która realizowana jest przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej. Dzięki niej mieszkańcy mogą podróżować do najbliższych miejscowości z terenu gminy i sąsiednich. Mieszkańcy korzystają z komunikacji publicznej świadczącej m.in. przez PKS S.A. w Radomiu.

3.6.2. Mosty

Na terenie Gminy Pionki znajduje się 5 mostów w m. Kamyk, Jaroszki, Stoki, Poświętne, Januszno. Większość z nich wymaga remontu.

3.6.3. Kolej

Gmina Pionki usytuowana jest przy trasie kolejowej Radom – Pionki – Dęblin, wzdłuż której na terenie gminy znajdują się 2 dworce kolejowe na terenie Miasta Pionki i przystanek PKP Jedlnia Kościelna. Odcinek tej linii na terenie gminy Pionki wynosi 15,702 km.

Kolejowe tereny zamknięte

Na obszarze gminy Pionki znajdują się tereny zamknięte wyznaczone przez Ministra Infrastruktury (w załączniku Dz. urz. M.I. nr 14 poz. 51 z dnia 30 grudnia 2009r.), będące wydzielonymi terenami pod inwestycje i linie kolejowe. Są to działki w miejscowościach: Laski nr168/1; Januszno nr 632; Adolfin nr 237/1, 237/2, 237/3, 237/4, 237/5, 237/6, 237/7; Jedlnia nr 467/2, 467/3.

3.6.4. Komunikacja publiczna

Na terenie Gminy działa również komunikacja autobusowa obsługująca obszar Gminy. W zakresie komunikacji autobusowej dowożącej dzieci do szkoły, na terenie Gminy Pionki obsługiwane są dwie trasy dowozu:

Nr 1 - dowóz uczniów do Publicznego Zespołu Szkół w Suskowi, Publicznej Szkoły Podstawowej w Czarnej, Laskach i Suchej Zadanie

Nr 2 - dowóz uczniów do Publicznego Zespołu Szkół w Jedlni.

W roku szkolnym 2013/14 obsługiwane przez firmy:

- PKS Sp. z o.o. ul. Warszawska 59, 26-900 Kozienice, na trasie nr 1
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Radomiu Sp. z o.o., ul. Słowackiego 6, 26-640 Skaryszew, na trasie nr 2

3.7. Infrastruktura techniczna gminy Pionki

3.7.1. Sieć wodociągowa

Gmina Pionki posiada 4 działające podstawowe ujęcia wody i jedno nieczynne. Zaopatrywana jest w wodę z następujących ujęć wody podziemnej w :

1. Ujęcie Mireń – studnie o wydajności $Q_{\max.d} = 1067 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{śr.d}} = 978 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\max.h} = 44,47 \text{ m}^3/\text{h}$; zaopatrujące miejscowości gminy : Mireń, Suskowola, Działki Suskowolskie, Zalesie, Sucha, Sałki, Bieliny. Wobec faktu wygaśnięcia z dniem 30.06.2008r. decyzji o ustanowieniu stref ochrony pośredniej i bezpośredniej dla ujęcia należy przyjąć, że granice ochrony bezpośredniej winny zawierać się na terenach nieruchomości na których znajduje się ujęcie. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami Ustawy Prawo wodne strefę ochronną, obejmującą teren ochrony bezpośredniej i pośredniej, ustanawia dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody
2. Ujęcie Augustów - studnie o wydajności $Q_{\max.h} = 17,5 \text{ m}^3/\text{h}$ przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym $Q_{\max.d} = 117 \text{ m}^3/\text{d}$, zaopatrujące miejscowości : Augustów. Wokół studni wyznaczono strefę ochrony bezpośredniej w kształcie prostokąta o wymiarach 21m na 41m obejmującą tereny stacji wodociągowej.
3. Ujęcie Jedlnia - studnie o wydajności $Q_{\max.h} = 38 \text{ m}^3/\text{h}$ przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym $Q_{\max.d} = 444 \text{ m}^3/\text{d}$ – zaopatrujące miejscowości: Jedlnia, Kieszek, Huta, Kolonka, Zadobrze, Poświętne, Jedlnia Kolonia, Brzezinki, Jaroszek, Stoki, Karpówka, Jaśce, Brzeziny. Wokół studni wyznaczone są strefy ochrony bezpośredniej. Brak jest określenia strefy ochrony pośredniej.
4. Ujęcie Czarna - studnie o wydajności $Q_{\max.h} = 20 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śr.d}} = 440 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\max.r} = 175 \text{ 200 m}^3/\text{r.}$; – zaopatrujące miejscowości: Czarna Wieś, Czarna Kolonia, Helenów, Tadeuszów, Kościuszków, Marcelów, Wincentów, Płachty. W przypadku ujęcia Czarnazagadnienie ustanowienia strefy ochronnej nie zostało uwzględnione w przeprowadzonym postępowaniu wodnoprawnym (Decyzja Starosty Radomskiego z dnia 12.09.2011r.)
5. Ujęcie Laski (nieczynne) - studnie o wydajności $Q_{\max.h} = 18 \text{ m}^3/\text{h}$ przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym $Q_{\max.d} = 421 \text{ m}^3/\text{d}$ – zaopatrujące miejscowości: Laski. Obecnie ujęcie nie pracuje, woda dostarczana jest z ujęcia Mireń.

Na terenie Gminy Pionki znajduje się ponadto w Janusznie (dz. ew. 397/3) miejska stacja uzdatniania wody, oraz dwa ujęcia wody zlokalizowane na terenie Gminy Pionki i będące własnością Miasta Pionki:

- studnia nr 3 położona na działce nr 26/1, o wydajności $210 \text{ m}^3/\text{h}$, posiada strefę ochronną bezpośrednią w granicach działki, brak strefy pośredniej
- studnia nr 4 położona na działce nr 49/1, o wydajności $99,75 \text{ m}^3/\text{h}$ posiada strefę ochronną bezpośrednią w granicach działki, brak strefy pośredniej

Obiekty te zaopatrują w wodę miasto Pionki.

Wykaz miejscowości obsługiwanych przez ujęcia wody na terenie gminy Pionki

Rodzaj wodociągu	Zasięg wodociągu
Ujęcie Mireń	Mireń, Suskowola, Działki Suskowolskie, Zalesie, Sucha, Sałki, Bieliny, Mireń
Ujęcie Augustów	Augustów
Ujęcie Jedlnia	Jedlnia, Kieszek, Huta, Kolonka, Zadobrze, Poświętne, Jedlnia Kolonia, Brzezinki, Jaroszek, Stoki, Karpówka, Jaśce, Brzeziny
Ujęcie Czarna	Czarna Wieś, Czarna Kolonia, Helenów, Tadeuszów, Kościuszków, Marcelów, Wincentów, Płachty

Źródło: UG Pionki

Poza obszarem Gminy w miejscowości Pionki znajduje się punkt 1132 (21°26'32", 51°28'29") badania wód podziemnych. Wody podziemne (wgłębne) na terenie gminy charakteryzuje III klasa czystości (wg danych WIOŚ 2008). Klasa ta wynika z zawartości żelaza w wodach podziemnych. Główny poziom wodonośny na terenie Gminy to poziom czwartorzędowy i górnokredowy.

Największą wydajnością w wymiarze godzinowym charakteryzuje się ujęcie wody Mireń.

Stopień zwodociągowania gminy w roku 2009 wyniósł 100 %. Łączna długość sieci ca 120 km.

3.7.2. Sieć kanalizacyjna

Stopień skanalizowania Gminy w roku 2009 wyniósł 36 %. Łączna długość sieci 39 800 m, łączna liczba przyłączy 1171 szt. Według danych GUS z 2011r. liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków wynosiła 8404. Skanalizowane wsie to Jedlnia, Kieszek, Huta, Sokoły, Żdźary, Działki Suskowolskie i Januszno, Jedlnia Kol., Zadobrze Poświętne, Suskowola, Zalesie, Kamyk i Laski.

Gmina Pionki korzysta z 2 oczyszczalni ścieków – z własnej znajdującej się w miejscowości Jedlnia. Jej wydajność to: max. 250 m³/d. Oczyszczalnia ścieków w Jedlni oparta jest na technologii osadu czynnego. Ścieki, po oczyszczeniu odprowadzane są kolektorem do rzeki (Leniwa).

Drugą oczyszczalnią jest Centralna Oczyszczalnia Ścieków na terenie Miasta Pionki, ul. Dr Marii Garszwo, należąca do jednostki budżetowej Miasta Pionki – Oddział Wodno - Kanalizacyjno – Ciepłowniczy, z siedzibą przy ul. Leśnej 3, 26-670 Pionki.

Na terenie Gminy Pionki są ponadto przydomowe oczyszczalnie ścieków (wg danych z 2009r. – 44), głównie w miejscowości Kolonka. Pozostałe nieskanalizowane gospodarstwa indywidualne posiadają szamba. Odbiór i wywóz nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych jest dokonywany przez uprawnionego przedsiębiorcę.

3.7.3. Sieć gazowa

Gaz ziemny doprowadzany jest na terenie Gminy do dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych I stopnia o wydajności:

- 600 Nm³/h we wsi Januszno,
- 3000 Nm³/h we wsi Sokoły

Na terenie Gminy Pionki (wg danych z 2009r.) długość czynnej sieci gazowej wynosi około 29 626 m, z czego długość czynnej sieci przesyłowej wynosi 5 940 m, a rozdzielczej – 3 648 m. Sieć gazowa obsługuje 335 odbiorców na terenie gminy. Roczne zużycie gazu ziemnego na ogrzewanie mieszkań wynosi 70,80 tys. m³. Podłączonych czynnie do sieci gazowej jest 82 budynków mieszkalnych [GUS 2008]. Z sieci gazowej korzystają miejscowości: Suskowola, Działki Suskowolskie, Żdźar i Jedlnia.

Właściciele pozostałych nieruchomości na terenie gminy w celach bytowych i gospodarczych

wykorzystują wymienne butle gazowe lub stacjonarne zbiorniki na gaz propan-butan.

3.7.4. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie Gminy nie istnieje sieć ciepłownicza, która obsługiwałaby gospodarstwa. W związku z tym mieszkańcy we własnym zakresie zapewniają sobie ogrzewanie najczęściej korzystając z opału węglowego spalanego w przydomowych kotłowniach, bądź też wykorzystując gaz ziemny (LPG) lub olej opałowy jako źródło ciepła. Najważniejsze instalacje grzewcze na terenie gminy Pionki w obiektach użyteczności publicznej:

- Urząd Gminy w Pionkach – na terenie Miasta Pionki
- Publiczny Zespół Szkół w Jedlni - piec gazowy (moc 120 kW)
- Publiczny Zespół Szkół w Suskowie – piec gazowy (moc 120 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Augustowie – piec węglowy (moc 60 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Czarnej – piec olejowy (moc 190 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaroszkach - piec olejowy (moc 71 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Laskach - piec olejowy (moc 140 kW)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Suchej - piec olejowy (moc 114 kW)

3.7.5. Energetyka

Przez teren Gminy przebiegają napowietrzne linie energetyczne 110 kV (tranzyt oraz zaopatrzenie rejonu – miasta i gminy Pionki). Linia wschód-zachód oraz odnogi w kierunku miasta Pionki (w dwóch rejonach : Sokoły, Januszno). Linie te wraz ze strefami ograniczają możliwości użytkowania i zagospodarowania terenów w pasach ich przebiegu.

3.7.6. Telekomunikacja

Zgodnie z danymi urzędu komunikacji elektronicznej, w Gminie Pionki jest 1 904 abonentów telefonii stacjonarnej, z czego 1 748 to abonenci indywidualni. Operatorzy świadczący usługi w gminie Pionki: Exatel S.A., Mni Telecom S.A., Netia S.A., Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o., Telefonia Dialog S.A., Telekomunikacja Kolejowa Sp. z o.o., Telekomunikacja Polska S.A., Telepolska Sp. z o.o. Abonentów stałego Internetu szerokopasmowego jest 1 344, z czego 1 314 to abonenci indywidualni (pozostali biznesowi). Operatorzy świadczący usługi w gminie: Mni Telecom S.A., Netia S.A., Telekomunikacja Kolejowa Sp. z o.o., Telekomunikacja Polska S.A.

3.7.7. Odpady

W Gminie Pionki nie znajduje się żadne składowisko odpadów. Odpady komunalne są segregowane przez posiadaczy i odbierane bezpośrednio przez firmę posiadającą pozwolenie na odbiór i wywóz odpadów stałych zgodnie z zasadami przyjętymi na terenie Gminy.

Odbiorem odpadów komunalnych z terenu Gminy Pionki zajmie się obecnie firma ATK Recykling z Radomia. Wywóz odbywa się według harmonogramu. Gmina Pionki do odbioru odpadów została podzielona na dwa regiony:

REJON 1: Augustów, Januszno, Krasna Dąbrowa, Kamyk, Laski

REJON 2: Stoki, Jaroszek, Karpówka, Jaśce, Brzezinki, Zadobrze, Jedlnia Kol., Brzeziny, Poświętne, Huta, Zdżary, Kieszek, Jedlnia, Kolonka, Sokoły, Adolfin, Kościuszków, Marcelów, Czarna Wieś, Płachty, Tadeuszów, Wincentów, Czarna Kol., Sałki, Bieliny, Sucha Poduchowna, Helenów, Sucha, Działki Suskowskie, Zalesie, Suskowska, Mireń

Na terenie Gminy zlokalizowane są dwa punkty zbiórki selektywnej odpadów, czyli zestaw trzech pojemników do zbiórki selektywnej.

3.8. Uwarunkowania wynikające z wymagań ochrony przeciwpowodziowej

Na terenie Gminy Pionki rzeką na której wysokie okresowo stany wód mogą spowodować zagrożenie powodziowe jest rzeka Zagożdżonka, której obszar źródłkowy znajduje się na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego na terenie Gminy Pionki na południe od wsi Helenów.

Dla Rzeki Zagożdżonki na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie w maju 2006r. zostało wykonane opracowanie Studium Dla Potrzeb Planów Ochrony Przeciwpowodziowej Etap II 99/TD/05 – Rzeka Zagożdżonka; przez konsorcjum firm Neokart GIS Sp. z o.o. ul. Sapieżyńska 10 , 00-215 Warszawa i Integrated Enegineering Sp. z o.o. ul. Kossutha 12/59, 01-315 Warszawa.

Opracowanie to określa:

- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi
- zasięg zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie 1%
- strefę płytkiego zalewu (0,5m) od wody o prawdopodobieństwie 1%
- zasięg zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie 0,5%
- tereny zagrożone osuwaniem skarp lub zboczy

Z powyższego opracowania wynikają uwarunkowania możliwości zagospodarowania obszaru wzdłuż rzeki Zagożdżonki. W górnym biegu rzeki w zasadzie nie występują tereny zagrożone powodzią aż od wsi Czarna Kolonia do zbiornika retencyjnego Staw Górny Pionki. W zasadzie zagrożenie powodziowe w dolinie rzeki Zagożdżonki występuje na terenach nie zainwestowanych zabudową (z wyjątkiem dwóch istniejących siedlisk: obręb Płachty dz. nr ew. 178, 179/1, 179/2, 180; obręb Augustów dz. nr ew. 307/2 w rozwidleniu rzeki Zagożdżonki przy granicy z gm. Kozienice).

Poniżej Stawu Górnego, na terenie Gminy Pionki tereny zagrożone powodzią znajdują się ponadto w rejonie wsi Kamyk, Januszno, Osowo oraz w Kozienickim Parku Krajobrazowym. Są to również obszary nie zainwestowane zabudową, ciągnące się wzdłuż rzeki.

Wzdłuż biegu rzeki Zagożdżonki w wielu miejscach występują nieznaczne tereny zagrożone osuwaniem się skarp lub zboczy. Są to tereny w rejonie wsi Płachty poniżej Stawu Górnego, wsi Osowie, Januszno oraz w Kozienickim Parku Krajobrazowym.

Reasumując niebezpieczeństwo powodzi oraz związane z zagrożeniem osuwaniem się skarp i zboczy, nie stanowi istotnego problemu dla terenów gminy. Zagospodarowanie i użytkowanie terenów zagrożonych powodzią winno być zgodne z wymaganiami przepisów ogólnych i szczegółowych w tym zakresie, obecnie w szczególności Ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (tekst jednolity : Dz.U. z 2012r. poz. 145 z późniejszymi zmianami).

3.9. Uwarunkowania stanu prawnego gruntów

Na obszarze Gminy Pionki, o pow. 23 082 ha struktura podziału terenów jest odzwierciedleniem stanu prawnego gruntów oraz w znacznym stopniu odzwierciedleniem występowania na obszarze znacznych kompleksów leśnych. Można przyjąć, że w zasadzie całość obszaru Kozienickiego Parku Krajobrazowego znajdującego się na terenach Gminy Pionki, poza niedużymi enklawami prywatnymi, z których największą jest teren wsi Augustów, jest własnością Skarbu Państwa.

Na obszarze Gminy, oprócz terenów kolejowych, terenów niektórych dróg, terenów cieków wodnych oraz terenów Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa, nie ma innych zwartych kompleksów terenów rolnych Skarbu Państwa. Nie ma również terenów po gospodarstwach Rolnych Skarbu Państwa – PGR-ach.

Satelitarne zdjęcie Gminy Pionki bardzo jednoznacznie przedstawia strukturę stanu prawnego gruntów na obszarze Gminy. Jest to obszar dużych połąci zielonych lasów (w zasadzie w większości będących własnością Skarbu Państwa) oraz rozdrobniona struktura pól (terenów prywatnych) z zagęszczeniem podziałów i zainwestowaniem w terenach atrakcyjnych dla zabudowy.

3.10. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego zagospodarowania terenu

Gmina Pionki charakteryzuje się największą powierzchnią wśród gmin powiatu radomskiego – 23 082 ha. Wyróżnia się na tle innych gmin powiatu radomskiego również sposobem jej użytkowania. Ponad 63% powierzchni Gminy zajmują lasy i grunty leśne. Należą one w większej mierze do Kozienickiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny. Są to obszary objęte ochroną na podstawie przepisów szczególnych, co stwarza pewne uwarunkowania w zagospodarowaniu tych terenów. Należy stwierdzić, że niektóre ustalenia przepisów prawa, ustanowione dla obszarów objętych ochroną przyrody, stanowią barierę dla rozwoju gospodarczego gminy. Jednakże Park obok funkcji ochronnych może pełnić funkcje turystyczne. Szlaki turystyczne przebiegające przez gminę ścieżkami, drogami leśnymi, nasypami dawnych kolejek leśnych służą pieszym, rowerzystom i zmotoryzowanym. Sieć parkingów i miejsc postojowych pozwala na wypoczynek i spożycie posiłku w puszczy.

Dzięki walorom przyrodniczym w Gminie Pionki dobre warunki rozwoju ma budownictwo letniskowe. Dlatego we wsiach Augustów, Krasna Dąbrowa, Stoki rozwija się tego typu zabudowa. Zagospodarowanie poszczególnych wsi w Gminie tworzy różnorodne układy przestrzenne dostosowane do istniejących uwarunkowań. Najczęściej występują układy liniowe, o zabudowie mniej lub bardziej skupionej, wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych. Rozproszone osadnictwo wiejskie o funkcji zabudowy zagrodowej pod wieloma względami stanowi bardzo nieefektywną strukturę przestrzenną.

Rozdrobniona struktura własnościowa, przeważnie w formie długich działek, dotyczy terenów rolnych, częściowo terenów łąk oraz terenów prywatnych leśnych, które są wynikiem sukcesji leśnej na tereny, na których zaniechano upraw rolnych.

Oprócz długich nieruchomości rolnych lub w przeszłości rolnych w obszarach atrakcyjnych dla zabudowy występują podziały wtórne z zabudową oraz przygotowane pod ewentualną zabudowę. Przy postępującym rozwoju urbanizacji na tereny dawniej rolne, w szczególności w pobliżu miasta Pionki – rejonu Kamyk, Działki Suskowolskie, Zalesie, Podmłyńsko, Januszno, Czarna Kolonia, Kolonia Suskowolska, Sokoły zaczynają odczuwać potrzebę planowego ukierunkowania przyszłych podziałów terenu.

Struktura podziału terenów w dolinach cieków Zagożdżonki, Mirenki, Leniwki oraz na obszarach o większym urozmaiceniu konfiguracji terenu jest częściowo odzwierciedleniem uwarunkowań fizjograficznych.

Przeważająca część Gminy znajduje się w Kozienickim Parku Krajobrazowym, a pozostała część w Otulinie Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

Struktura przestrzenna Gminy:

- Gmina Pionki otacza Miasto Pionki (są to odrębne jednostki administracyjne),
- północna część Gminy to w znacznej części Kozienicki Park Krajobrazowy,
- w południowej części znajdują się również znaczne tereny Kozienickiego Parku Krajobrazowego
- tereny jednostek osadniczych oraz użytkowania rolniczego oprócz wsi Augustów położonej w środku KPK, zlokalizowane są w dwóch zespołach:
  - zespół północny, którego w centralnym rejonie znajduje się Jedlnia-Poświętne
  - zespół południowo-wschodni obejmujący szereg wyróżniających się jednostek osadniczych, z których najważniejsze to: Czarna Wieś, Sucha, Mireń, Suskowola, Działki Suskowolskie, Kamyk, Januszno, Krasna Dąbrowa;
- w/w zespoły jednostek osadniczych oddzielone są od siebie przestrzennie linią kolejową PKP, pasem terenów leśnych KPK i miastem Pionki.

Rozwój terenów mieszkaniowych na obszarze Gminy Pionki odbywa się:

- w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Pionki oraz przystanków kolejowych PKP powstaje zabudowa mieszkaniowa korzystająca z usług w mieście Pionki; na terenach tych obserwuje się największą ilość nowych inwestycji i stopniową utratę rolniczej funkcji tych terenów;

- w oparciu o rozproszoną sieć osadniczą na obszarze Gminy powstaje nowa zabudowa powiązana często więzami rodzinnymi z terenami, na których jest realizowana; na terenach tych rolnicza funkcja terenów zaczyna być uzupełniana funkcją mieszkaniową osób nieutrzymujących się z rolnictwa;
- na terenach zlokalizowanych atrakcyjnie krajobrazowo oraz zazwyczaj w sąsiedztwie KPK powstaje nowa zabudowa, traktowana jako zabudowa całoroczna, stała jak i rekreacyjno-wypoczynkowa, użytkowana sezonowo.

Rozmieszczenie funkcji obiektów produkcyjnych na obszarze Gminy cechuje się ich wyraźnym skupieniem w pobliżu granic miasta Pionki, w szczególności na terenie Działek Suskowolskich i Suskowoli, ponadto pojedyncze obiekty rozproszone są na całym obszarze Gminy. Oprócz w/w rejonu Suskowoli nie można wskazać innego rejonu koncentracji terenów produkcyjnych oraz występowania nowych trendów lokalizacyjnych. Możliwość lokalizacji obiektów produkcyjnych wzdłuż drogi 737 jest ograniczona przez położenie tych terenów w Otulinie KPK oraz w związku z ograniczeniami możliwości obsługi komunikacyjnej bezpośrednio z tej drogi.

Osobnym zagadnieniem jest działalność gospodarcza związana z wykorzystaniem zasobów rejonu, są to w zasadzie jedynie trzy tartaki (dwa w miejscowości Zadobrze i jeden w miejscowości Brzezinki) oraz wydobywanie kopalin w Krasnej Dąbrowie.

Rozmieszczenie funkcji usługowych, oświaty jest na obszarze Gminy Pionki dostosowane jest do rozmieszczenia sieci osadniczej i w zasadzie zaspokaja istniejące potrzeby.

W zakresie terenów rekreacji czynnej dla mieszkańców istnieje potrzeba urządzenia takich terenów w części południowo-wschodniej Gminy. Istnieje możliwość urządzenia zespołu terenów zabudowy sportu i rekreacji na terenach obecnie będących własnością Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa w sołectwie Działki Suskowolskie oraz Czarna Kolonia.

Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarze Gminy Pionki cechują się rozdrobnioną strukturą agrarną i obecnie ze względu na niską opłacalność rolnictwa można z nich wyróżnić dwie grupy terenów:

- tereny tradycyjnie uprawiane, zazwyczaj na glebach kl.IV
- tereny odłogowane, często będące przedmiotem sukcesji leśnej (zjawisko występuje w szczególności w Krasnej Dąbrowie, Laskach, wsi Mireń oraz w Helenowie).

Czynnikami warunkującym zagospodarowanie obszaru Gminy są istniejące ciek wodne oraz układy dolin i terenów łąkowych niebudowlanych z nimi związanych. Są to doliny rzeki Lwniwej, Zagożdżonki i Mireńki.

W zakresie układu drogowego o znaczeniu ponadlokalnym nie występują na obszarze Gminy potrzeby wskazywania nowych przebiegów i powiązań komunikacyjnych.

Przebiegająca przez teren Gminy linia kolejowa, spełniająca funkcję komunikacji publicznej szynowej nie stwarza na obszarze Gminy kolizji przestrzennych oraz nie wytwarza z racji częstotliwości ruchu oraz przebiegu poza terenami zainwestowanymi znacznych uciążliwości komunikacyjnych.

3.11. Uwarunkowania wynikające z obowiązujących planów

Na terenie Gminy Pionki nie ma obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3.12. Wnioski do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki

W procedurze zbierania wniosków do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki złożono jeden wniosek indywidualny. Wniosek dotyczył postulatów przeznaczenia działki nr ew. 2/2 w obrębie Sałki z przeznaczeniem na Kopalnię Piasku. Wniosek ten uznano za możliwy do uwzględnienia z warunkiem przeprowadzenia rekultywacji terenu po zakończeniu inwestycji.

W ramach procedury opracowywania Studium przeanalizowano wnioski zgłoszone przez Instytucje państwowe. Zawierają one wskazówki merytoryczne i informacje uzupełniające, na które powinno się zwrócić uwagę w procesie projektowym. Wszystkie wnioski zostały przeanalizowane i uwzględnione w projekcie Studium.

3.13. Uwarunkowania szczególne – geologiczne

3.13.1 Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na obszarze gminy Pionki nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, z wyjątkiem obszarów zagrożonych osuwaniem skarp lub zboczy wzdłuż koryta rzeki Zagożdżonki.

3.13.2 Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze Gminy Pionki występują tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych. Są to obszary położone we wsi Krasna Dąbrowa:

- Krasna Dąbrowa – oznaczone na rys. Studium 1TG - nr złoża 10-7/9/851, typ OG, o powierzchni 13055 m², koncesja - ROŚ. IV.751/64/2010 z dn. 2010.12.16,
  - Krasna Dąbrowa 1 – oznaczone na rys. Studium 2TG - nr złoża 10-7/11/1076, typ OG, o powierzchni 17427 m², koncesja - ROŚ.IV.6522.44.2013 z dn. 2013.12.27, aktywny,
- są to kopalnie piasku i żwiru, położone na obszarze otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

3.13.3 Występowanie udokumentowanych złóż kopalin

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie Gminy znajdują się cztery złoża kruszywa naturalnego:

1. Płachty - nr złoża KN7548, klasy OOŚ 3A, o powierzchni 22962 m², nieaktywny, położony na obszarze otuliny KPK
2. Krasna Dąbrowa – nr złoża 10-7/9/851, typ OG, o powierzchni 13055 m²,
3. Krasna Dąbrowa 1 – nr złoża 10-7/11/1076, typ OG, o powierzchni 17427 m²,
4. Tadeuszów – nr złoża KN6042, klasy OOŚ, brak danych, położony na obszarze otuliny KPK
5. Kieszek – nr złoża KN3781, klasy OOŚ 4B, brak danych, położony na obszarze Kozienickiego Parku Krajobrazowego i otuliny KPK.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

4.1 Funkcja gminy – struktura funkcjonalno-przestrzenna – kierunki rozwoju

Gmina Pionki jest Gminą o charakterze rolniczym oraz mieszkaniowym. Większość jej mieszkańców niezatrudnionych w rolnictwie pracuje poza obszarem Gminy, w Mieście Pionki oraz w Radomiu. Bardzo istotne są również funkcje Gminy związane z jej zasobami przyrodniczymi Kozienickim Parkiem Krajobrazowym oraz Otuliną Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

Są to funkcje związane przede wszystkim z ochroną zasobów przyrodniczych, rekreacyjno – wypoczynkowe (mieszkaniowo – letniskowe), rekreacyjno – sportowe (rekreacji czynnej) i turystyczne.

Funkcjonowanie i rozwój tych funkcji winno podlegać ograniczeniom wynikającym z objęcia całości Gminy Pionki obszarami chronionymi – formami prawnej ochrony środowiska przyrodniczego.

Funkcje produkcyjne są i będą realizowane na obszarze Gminy w oparciu o niewielkie zakłady produkcyjne i usługowe, zlokalizowane w pobliżu Miasta Pionki oraz przetwórstwo drzewne zlokalizowane w północno-zachodniej części Gminy. Funkcje produkcyjne należy jednak uznać za marginalne na obszarze Gminy Pionki.

Strukturę funkcjonalno – przestrzenną Gminy Pionki tworzą jednostki osadnicze w zasadzie otoczone Kozienickim Parkiem Krajobrazowym (oprócz rejonu południowo-zachodniego oraz wschodniego). Całość Gminy znajduje się w Kozienickim Parku Krajobrazowym lub jego Otulinie.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna jednostek osadniczych na obszarze Gminy ukształtowała się i będzie dalej rozwijać na bazie już istniejących wsi, bez jej generalnych zmian. Najdynamiczniej rozwijają się i planowane są do rozwoju tereny nieleśne przylegające do Miasta Pionki. Rozwijająca się sieć osadnicza korzystać będzie z już ukształtowanego układu powiązań komunikacyjnych.

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki istotnym elementem jej kształtowania są obszary wyłączone z urbanizacji – tereny leśne, tereny rolne oraz tereny zieleni naturalnej pełniące istotną rolę w ekosystemie Gminy. Obszary te tworzą powiązany układ, stanowiący o wysokich walorach przyrodniczo – krajobrazowych Gminy Pionki. Struktura przestrzenna Gminy, dopuszczalny zakres urbanizacji i ograniczania zmian, wynikające z wyznaczania obszarów wyłączonych z urbanizacji, jako całość widoczna jest na rysunku Studium – Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego.

4.2 Kierunki i wskaźniki zagospodarowania przestrzennego

4.2.1 Kierunki zagospodarowania przestrzennego

STREFA KOZIENICKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

W strefie tej, położonej w granicach KPK, zagospodarowanie przestrzenne obszaru podporządkowane jest nadrzędnym celom wynikającym z celów ochrony Parku. Kierunkiem zagospodarowania przestrzennego w tej strefie jest ochrona zasobów przyrodniczych oraz racjonalna gospodarka tymi zasobami z uwzględnieniem wszystkich uwarunkowań w szczególności ochronnych. W obszarze tym, z wyjątkiem terenów sołectwa Augustów, Studium nie przewiduje rozwoju zainwestowania. Dopuszczenie zainwestowania na określonych terenach w sołectwie Augustów jest konsekwencją włączenia istniejącej wsi w obszar Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Zainwestowanie wsi Augustów winno być kształtowane w zgodzie z celami dla których został utworzony KPK oraz uwzględniać wymogi zachowania krajobrazu kulturowego regionu. Nowe zainwestowanie winno rozwijać się przede wszystkim w oparciu o wykształcony, już istniejący układ komunikacyjny wsi Augustów.

W strefie tej przyjęto za nadrzędne kierunki zagospodarowania związane z ochroną przyrody, z dopuszczeniem rozwoju zabudowy letniskowej i rekreacyjnej.

STREFY OTULINY KOZIENICKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Obszary Gminy Pionki położone w Otulinie Kozienickiego Parku Krajobrazowego to generalnie dwa obszary oddzielone od siebie terenami Miasta Pionki oraz częściowo terenami linii kolejowej Radom – Pionki:

- Teren północno – zachodni z lokalnym ośrodkiem w miejscowości Jedlnia – Poświętne
- Tereny południowo – wschodnie z lokalnymi ośrodkami w Czarnej Wsi, Sucheju, Suskowoli oraz rejonem położonym bezpośrednio przy Mieście Pionki, rozwijającym się jako tereny urbanizowane tuż za granicami miasta.

Kierunki rozwoju jednostek osadniczych–wsi na obszarze Gminy Pionki uwzględniają wszechstronne uwarunkowania rozeznane w czasie prac analitycznych nad Studium. Generalnie, poza terenem bezpośrednio przyległym do Miasta Pionki, rozwój zainwestowania planowany jest w oparciu o kształtujące się trendy w formie kontynuującej zabudowę istniejących wsi, uwzględnia on w większości terenów zarówno stan istniejący jak i dokonane już podziały terenów rolnych (w oparciu o analizę struktury własności i podziałów). Takie wyznaczenie terenów zabudowy podyktowane jest w dużej mierze potrzebą utrzymania rolniczej działalności produkcyjnej na wsi, z równoczesną potrzebą zapewnienia możliwości zabudowy dla osób niezatrudnionych w rolnictwie, często członków rodzin posiadających gospodarstwa rolne. Kierunki rozwoju terenów zlokalizowanych bezpośrednio przy Mieście Pionki wskazują kwartały terenów ograniczone ulicami pod przyszłe zainwestowanie. Jest to wynikiem rezygnacji właścicieli z uprawy tych terenów na rzecz ich zainwestowania.

Podobny charakter wskazania pod zainwestowanie niektórych terenów, na obszarach nie przyległych do Miasta Pionki, wynika ze szczegółowej analizy zainwestowania oraz struktury własności i zobowiązań prawnych. W obszarze tym powstawać powinna zabudowa mieszkaniowa z usługami i możliwością lokalizacji drobnych zakładów produkcyjnych.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego jak sama nazwa wskazuje określa generalne kierunki rozwoju Gminy z uwzględnieniem wszechstronnych uwarunkowań, w związku z czym wskazuje obszary do urbanizacji.

Studium nie wyklucza lokalizacji usług nieuciążliwych, nie przewidzianych na etapie opracowywania Studium, poza wskazanymi terenami z wyjątkiem terenów prawnie chronionych. Szczegółowe rozeznanie potrzeb Gminy w zakresie wskazania terenów pod inwestycje z zakresu edukacji publicznej, kultury i kultury fizycznej w postaci terenów sportu i rekreacji na obszarze południowo-wschodnim Gminy Pionki, doprowadziło do wskazania na cele sportu i rekreacji – czyli pod inwestycje edukacji publicznej, kultury i kultury fizycznej, terenów nieruchomości Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa – dz. nr ew. 27/1 i 27/2 położonych w obrębie Suskowola oraz działki nr ew. 98 położonych w obrębie Czarna.

Studium generalnie ustala, że inwestycje infrastrukturalne służące wykonaniu zadań własnych Gminy (z uwzględnieniem uwarunkowań) w miarę możliwości winny być lokalizowane na działkach komunalnych oraz Skarbu Państwa.

4.2.2 Zasady i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenu

Na obszarze Gminy w sporządzanych planach oraz w przypadku realizacji zabudowy na terenach, dla których nie sporządzono miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Studium zaleca stosowanie niżej opisanych zasad kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania i użytkowania terenu. Studium przewiduje na obszarze Gminy Pionki realizację zabudowy mieszkaniowej przede wszystkim w formie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Studium ze względu na obecne zacieranie się różnic pomiędzy zabudową mieszkaniową jednorodziną a zabudową mieszkaniową rolniczą nie wyróżnia osobno zabudowy rolniczej. Studium ustala, że na terenach wiejskich te dwie formy zabudowy mogą

wzajemnie współistnieć. Studium zakłada, że na terenach urbanizacji przyległych do Miasta Pionki funkcja rolnicza będzie stopniowo zanika, a o szczegółowym sposobie zagospodarowania winny przesądzać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, postulowane do opracowania na tych terenach.

Studium nie wyznacza terenów pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, jednakże dopuszcza w uzasadnionych przypadkach wynikających z potrzeb Gminy. Realizacja takiej zabudowy np. dla celów budownictwa komunalnego – mieszkania socjalne lub służbowe.

W przypadku realizacji tego typu zabudowy, jej skala, charakter oraz wyraz architektoniczny winien być dostosowany do uwarunkowań lokalnych – sąsiedzkich.

- Wskaźniki wielkości działek przeznaczonych pod zabudowę:
    - mieszkaniową jednorodzinną wolnostojącą - min. 800m² - max. nie ogranicza się
    - mieszkaniową jednorodzinną bliźniaczą – min. 500m² - max. nie ogranicza się
    - mieszkaniową jednorodzinną szeregową – min. 350m² - max. nie ogranicza się
    - letniskową – min. 500m² - max. nie ogranicza się
    - mieszkaniową wielorodzinną – min. 200m² na każde mieszkanie
    - mieszkaniową jednorodzinną z usługami – min. 1200m² - max. nie ogranicza się
    - usługową – nie ogranicza się (należy dopasować do wymagań programowych)
  - Wskaźniki wielkości powierzchni biologicznie czynnej dla działek przeznaczonych pod zabudowę:
    - Dla działek na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego (w sołectwie Augustów):
      - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinną i letniskowa – min. 70%
      - zabudowa usługowa – min. 50%
    - Dla działek położonych w otulinie KPK:
      - zabudowa mieszkaniowa – min. 50%
      - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinną z usługami – min. 30%
      - zabudowa letniskowa – min. 60%
      - zabudowa usługowa – min. 20%
      - tereny aktywności gospodarczej – min. 15%
  - Maksymalne wskaźniki wysokości nowej zabudowy
    - dla budynków mieszkaniowych jednorodzinnych – do 2 kondygnacji i do 10m nad poziom terenu,
    - dla budynków mieszkaniowych jednorodzinnych z usługami w parterze (wysoki parter) – do 2 kondygnacji i do 10m nad poziom terenu,
    - dla budynków letniskowych – do 2 kondygnacji (w tym 1 kondygnacja w formie poddasza mieszkalnego) i do 6m nad poziom terenu,
    - dla budynków usługowych (w tym usług sportu, rekreacji i turystyki) – do 13m nad poziom terenu,
    - dla budynków przemysłowych i składowych – do 13m nad poziom terenu,
    - dla budynków gospodarczych w zabudowie zagrodowej – do 10m nad poziom terenu,
    - dla budynków gospodarczych związanych z produkcją rolniczą – do 12m nad poziom terenu,
    - dla budynków gospodarczych i garażowych na terenach zabudowy jednorodzinnej – do 6m nad poziom terenu.
- Dopuszcza się przekroczenie powyższych maksymalnych wysokości zabudowy:
- w przypadku wyznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lokalnej dominanty na terenie usługowym,
  - w przypadku obiektów kultu religijnego,
  - dla hal sportowych, krytych basenów i innych urządzeń sportowych w przypadkach gdy jest to uzasadnione ich funkcją,
  - dla zabudowy przemysłowej, silosów, oraz innych obiektów gdy wynika to z technologii produkcji.
- Ograniczenia dopuszczalnych wysokości obiektów budowlanych na obszarze Gminy Pionki wynikające z wymagań jakie stawia rozwój lotniska PL Radom.

- Na obszarze Gminy Pionki w jej południowo-zachodnim fragmencie (rejon miejscowości: Helenów, Czarna Wieś, Górki, Wygoda, Nad Łakami, Marcelów, Kościuszków, Tadeuszów), w terenach oznaczonych na Rysunku Studium, obowiązuje ograniczenie wysokości obiektów budowlanych do wys. 333,5 m nad poziomem morza. Średnia rzędna terenu w tych rejonach wynosi około 175m n.p.m., czyli dopuszczalna wysokość obiektów budowlanych wynosi około 158m ponad teren.

Nowa zabudowa mieszkaniowa powinna gabarytami, usytuowaniem i wyrazem architektonicznym harmonizować z sąsiedztwem.

Nie ogranicza się form architektonicznych wynikających z potrzeb technologii produkcji, której służy zabudowa lub ze specyfiki obiektów sportowych. Dla zabudowy przemysłowej, składowej i magazynowej zaleca się analizowanie skali i form projektowanej zabudowy pod kątem wzajemnych realizacji z inwestycjami na terenach sąsiednich oraz w kontekście krajobrazowym.

Określenie potrzeb parkingowych powinno następować na podstawie poniższych wskaźników:

- mieszkalnictwo – minimum 2 miejsca postojowe na dom jednorodzinny i 1 miejsce postojowe na mieszkanie, w zabudowie wielorodzinnej,
- handel i usługi – minimum 1 miejsce postojowe na 30m² pow. użytkowej,
- gastronomia – minimum 1 miejsce postojowe na 4 miejsca konsumpcyjne,
- biura i urzędy – minimum 1 miejsce postojowe na 30m² pow. użytkowej.

Miejsca postojowe powinny być zlokalizowane na terenie, na którym jest realizowana inwestycja.

Wyżej wymienione zasady i wskaźniki nie są obligatoryjne, mogą one ulec zmianie w oparciu o szczegółowe analizy uwarunkowań, w szczególności uwarunkowań stanu istniejącego, uwarunkowań sąsiedzkich, zobowiązań prawnych w uchwalanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w przypadku realizacji zainwestowania w terenach, dla których nie sporządzono planów miejscowych.

4.3. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Na obszarze Gminy Pionki odbywają się i będą odbywać działania o znaczeniu ponadlokalnym powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Do działań takich należy zaliczyć działania związane z:

1. Drogi publicznymi o znaczeniu ponadlokalnym – Studium wyznacza te drogi:

drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka kl. G - nr 737 (Radom-Siczki-Pionki-Augustów-Kozienice)
- droga wojewódzka kl. Z – nr 691 (Pionki-Laski-Garbatka-Podlas-Bąkowiec-Opactwo)
- droga wojewódzka kl. Z – nr 787 (od skrzyżowania z drogą nr 737 – Pionki-Suskowola-Sucha-Zwoleń(dr. kr. nr 12);

drogi powiatowe:

- droga powiatowa kl. L – nr 3519W (Lewaszówka – Poświętne)
- droga powiatowa kl. Z – nr 3520W (Suskowola – Policzna)
- droga powiatowa kl. Z – nr 3521W (Czarna – Sucha)
- droga powiatowa kl. Z – nr 3522W (Pionki – Podgóra)
- droga powiatowa kl. L – nr 3569W (Sucha – Męciszów)
- droga powiatowa kl. Z – nr 3523W (Jedlnia – Sokoły – Pionki)
- droga powiatowa kl. Z – nr 3524W (Jedlnia-Letnisko – Czarna)
- droga powiatowa kl. Z – nr 3525W (Słupica – Gózd).

2. Linią kolejową Radom-Dęblin przebiegającą przez obszar Gminy – Studium wyznacza obszary kolejowe.

3. Przesyłem i dystrybucją energii elektrycznej i gazu – Studium wyznacza przebiegi tras i strefy dla przebiegających linii energetycznych 110kV i gazociągu wysokiego ciśnienia.
4. Zaopatrzeniem ludności w wodę dla Miasta Pionki. Na terenie wsi Januszno znajdują się dwie studnie oraz Stacja uzdatniania wody dla Miasta Pionki. Studium wyznacza ich tereny.
5. Ochroną środowiska – ochroną zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt, ochroną siedlisk przyrodniczych. W związku z wyznaczeniem na obszarze Gminy Pionki obszarów: obszaru Natura 2000 „Ostoja Kozienicka” (kod obszaru PLB 140013), obszaru Natura 2000 „Puszcza Kozienicka” (kod obszaru PLH 140035) oraz w związku z objęciem obszarów Gminy Kozienickim Parkiem Krajobrazowym z licznymi rezerwatami oraz Otulina KPK. Należy przyjąć, że cele publiczne, inwestycje celu publicznego związane z ochroną środowiska będą występować na obszarze Gminy Pionki na w/w obszarach objętych ochroną przyrody.
6. Ochroną przeciwpowodziową. Na terenie Gminy Pionki rzeką, na której wysokie okresowo stany wód mogą spowodować zagrożenie powodziowe jest rzeka Zagożdżonka.
7. Opieką nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki. W związku z tym, że na terenie Gminy Pionki znajduje się szereg zabytków nieruchomych oraz stanowisk archeologicznych mogą wystąpić inwestycje celu publicznego związane z ochroną zabytków. Studium na rysunku Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz w części ustaleń dotyczących zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków ustala zasady ich ochrony.

4.4. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Na obszarze Gminy Pionki odbywać się będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pionki w oparciu o przeprowadzone analizy stanu istniejącego, analizy potrzeb takich inwestycji określa rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w dostosowaniu do specyfiki opracowania i jego skali (1:10000) oraz stopień ich obecnego rozeznania.

Do inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym należą:

1. Drogi publiczne – Studium wyznacza najważniejsze drogi gminne, istotne ze względu na powiązania wewnętrzne oraz zewnętrzne, są to kierunki rozwoju systemu komunikacji drogowej. Studium stwierdza, że inne potrzebne drogi publiczne winny być wyznaczone oraz realizowane w odrębnym trybie z zachowaniem obowiązujących przepisów, w oparciu o szczegółowe rozeznanie, w dostosowaniu do potrzeb i możliwości Gminy i jej mieszkańców.
2. Budowa i utrzymanie przewodów i urządzeń służących do przesyłania gazu i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych linii. Studium ze względu na skalę i specyfikę opracowania określa ogólnie te inwestycje jako niezbędne i planowane na obszarze Gminy. Studium wyznacza tereny stacji redukcyjnych gazu. Układ lokalnej sieci gazowej i elektrycznej winien być realizowany w oparciu o szczegółowe opracowania.
3. Budowa i utrzymanie publicznego zaopatrzenia w wodę, gromadzenia, przesyłania i oczyszczania ścieków. Studium wyznacza tereny urządzeń zaopatrzenia w wodę, oczyszczalni ścieków oraz określa kierunki rozwoju infrastruktury.
4. Budowa oraz utrzymanie obiektów służących ochronie środowiska, urządzeń służących redukcji przepływów i ochrony przed powodzią oraz urządzeń melioracji wodnej. Studium stwierdza, że tego typu inwestycje mogą wystąpić na obszarze Gminy w szczególności na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego oraz w powiązaniu z ciekami wodnymi przepływającymi przez Gminę, rzekami: Zagożdżonką, Leniwą, Mirenką, Ostrownicą, Narutówką.
6. Opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki. Dla realizacji tego celu, poprzez szerokopojętą opiekę szczebla lokalnego i ponadlokalnego (wojewódzkiego, krajowego), Studium określa obiekty zabytkowe wskazując je na Rysunku Studium.

7. Budowa i utrzymanie pomieszczeń inwestycji celu publicznego z kategorii usług. Studium wyznacza tereny usług, w tym usług oświaty, ochrony zdrowia, obiektów sportowych (kultury fizycznej). W zakresie obiektów – terenów sportu (kultury fizycznej), Studium wyznacza dwa nowe tereny w części południowej Gminy Pionki. Są to tereny we wsi Suskowola – obręb Suskowola dz. nr ew. 27/1 i 27/2 oraz na terenie wsi Czarna Kolonia – obręb Czarna dz. nr ew. 98.
8. Studium ustala, że inne cele publiczne potrzebne na obszarze Gminy, obecnie nie wskazane w Studium winny przede wszystkim być realizowane w ramach terenów przewidywanych do urbanizacji. Studium nie wyklucza jednak możliwości ich realizacji w innych terenach, w przypadkach uzasadnionych, pod warunkiem przeprowadzenia wymaganych prawem procedur formalnych. Przy podejmowaniu decyzji o realizacji inwestycji celu publicznego na obszarze Gminy należy brać pod uwagę w szczególności uwarunkowania wynikające z koniecznych analiz jej wyjątkowych walorów środowiskowych, przyrodniczo-krajobrazowych.

4.5. Ustalenia dotyczące zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego

Wobec faktu, że cały obszar Gminy Pionki objęty jest różnymi formami ochrony prawnej związanej z ochroną przyrody, szczegółowe zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego wynikają lub będą wynikać z przepisów regulujących te zagadnienia zawartych w aktach prawnych (ustawy, rozporządzenia) i dokumentach planistycznych regulujących funkcjonowanie:

- Kozińskiego Parku Krajobrazowego, wraz z otuliną KPK,
- Obszarów Natura 2000: „Ostoja kozińska” (OSO), „Puszcza Kozińska” (SOO), wraz ze stanowiskami siedliskowymi,
- Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Kozińska”
- rezerwatów przyrody
- pomników przyrody i ich stref ochronnych,
- użytków ekologicznych.

Szczegółowe omówienie zasad ochrony środowiska i jego zasobów, wraz z wykazami występujących form ochrony przyrody oraz obiektów chronionych zawarte zostało w rozdziale 3.3.9. Ochrona prawna środowiska przyrodniczego.

Ewentualna eksploatacja złóż kopalin znajdujących się na terenie Gminy, wymienionych w rozdziale 3.3.5, ze względu na ich położenie w Otulinie KPK powinna występować jedynie w oparciu o prawomocne pozwolenie na eksploatację, po spełnieniu wymagań określonych w koncesji oraz z zachowaniem wymagań przepisów szczególnych, ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań dotyczących ochrony środowiska oraz warunków zachowania bezpieczeństwa powszechnego.

Na terenie Gminy Pionki znajdują się dwa obszary górnicze gdzie wydano zgodę na eksploatację złóża:

- Krasna Dąbrowa – oznaczone na rys. Studium 1TG - nr złoża 10-7/9/851, typ OG, o powierzchni 13055 m², koncesja - ROŚ. IV.751/64/2010 z dn. 2010.12.16,
  - Krasna Dąbrowa 1 – oznaczone na rys. Studium 2TG - nr złoża 10-7/11/1076, typ OG, o powierzchni 17427 m², koncesja - ROŚ.IV.6522.44.2013 z dn. 2013.12.27,
- tereny te winny być eksploatowane zgodnie z zasadami zawartymi w koncesji oraz posiadać opracowane kierunki i warunki rekultywacji po zakończeniu eksploatacji.

Przyjęte kierunki zagospodarowania wyznaczają również podstawowe kryteria ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego na obszarze Gminy. Dotyczy to w szczególności takich zagadnień, jak: ochrona gatunkowa w szczególności flory i fauny będącej przedmiotem ochrony w obszarach Natura 2000, ochrona korytarzy ekologicznych, ochrona ciągów

przyrodniczo-krajobrazowych związanych z uwarunkowaniami lokalnymi (dolinki, starorzecza), ochrona przed urbanizacją przestrzeni otwartych – rolnych, ochrona przed urbanizacją terenów przyległych do KPK, ochrona wyróżniających się drzew i zadrzewień oraz lasów, ochrona form geomorfologicznych, ochrona, konserwacja i realizacja niezbędnych elementów układu wodnego i melioracyjnego oraz urządzeń przeciwpowodziowych.

Studium ustalając kierunki dopuszczalnych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym ustala ochronę krajobrazu kulturowego poprzez uwzględnienie charakteru istniejącej sieci osadniczej, skalę gabarytową (wysokość) dopuszczalnej zabudowy oraz ustalenia dotyczące cech zalecanej ekstensywności zabudowy poprzez ustalenie powierzchni biologicznie czynnej.

Studium zaleca przy podejmowaniu działań inwestycyjnych, uwzględnienie uwarunkowań krajobrazowych. Dla ochrony walorów przyrodniczo – krajobrazowych terenów Gminy Studium zaleca przyjmowanie w opracowaniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego inwestycji, ustaleń i rozwiązań gwarantujących harmonijne wpisywanie się nowych inwestycji w krajobraz. Studium postuluje stosowanie form architektonicznych, kolorystyki oraz materiałów tradycyjnie występujących w obszarze. Zalecenie to szczególnie istotne jest w terenach otwartych oraz eksponowanych krajobrazowo. Studium zaleca wprowadzenie przy realizacji inwestycji zieleni towarzyszącej wszelkim inwestycjom, a w szczególności obiektom usługowym, dla których wprowadzenie zieleni jest często podstawowym elementem ochrony krajobrazu.

4.6. Ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków

Za istotne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej na terenie Gminy Pionki uznaje się:

- ochronę charakteru sieci osadniczej na obszarze Gminy Pionki, a w szczególności jej części nie przylegających bezpośrednio do Miasta Pionki. Wielowiekowa historia oraz układ poszczególnych wsi uwzględniający uwarunkowania ekofizjograficzne oraz położenie w otoczeniu wielkich kompleksów leśnych jest wartością dziedzictwa kulturowego wymagającą ochrony. Przyjęte kierunki rozwoju uwzględniają ochronę tej sieci, planując rozwój osadnictwa w Gminie w oparciu o istniejące już tereny zainwestowania, jako kontynuację ich rozwoju.
- Ochronę istniejących na obszarze Gminy Pionki zabytków nieruchomych (według wykazu zamieszczonego w Rozdziale 3.4. „Uwarunkowania historyczno-kulturowe” – tabela zabytków nieruchomych, oraz według orientacyjnego oznaczenia na rysunku „Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego”) oraz wpisanych do rejestru obiektów zabytkowych i nieruchomych, objętych ewidencją zabytków.
- Ochronę istniejących na obszarze Gminy Pionki stanowisk archeologicznych (według wykazu zamieszczonego w Rozdziale 3.4. „Uwarunkowania historyczno-kulturowe” oraz przez oznaczenie (orientacyjne) na rysunku „Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego”), poprzez uwzględnienie uwarunkowań występowania tych stanowisk archeologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego poszczególnych terenów oraz w działalności gospodarczej i inwestycyjnej prowadzonej w oparciu o inne podstawy prawne na obszarze Gminy;
- ochronę zabytkowych cmentarzy;
- ochronę wartości kultu i kulturowych w postaci kapliczek i krzyży przydrożnych, miejsc pamięci, pomników i tablic upamiętniających;
- ochronę wartości kulturowych w postaci przekazu tradycji związanych z wydarzeniami historycznymi, walkami narodowo-wyzwoleńczymi (wojnami, powstaniami).

Studium uznaje za dobro kultury współczesnej zrealizowane w Jedlni założenie zagospodarowania fragmentu zieleni publicznej w formie urządzonego skweru z elementem

rzeźbiarskim – pomnikiem Władysława Jagiełły. Teren ten wraz ze zrealizowanymi obiektami winien być otoczony trwałą opieką.

4.7. Ustalenia dotyczące kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Tereny rolnicze

Na obszarze Gminy Pionki, w oparciu o przeprowadzone analizy uwarunkowań oraz obserwowane tendencje (trendy zagospodarowania) Studium wyznacza dwie grupy terenów rolnych:

1. Tereny rolne – tereny upraw, łąk, pastwisk, zieleni śródpolnej przeznaczone do rolniczego użytkowania. W obszarach tych Studium ustala jako podstawowy kierunek zagospodarowania produkcję rolną i zwierzęcą. Są to tereny Gminy, na których produkcja rolna ma swoje uzasadnienie w dotychczasowej tradycyjnej funkcji tych terenów, klasyfikacji gleb, położeniu terenów i prowadzonej obecnie gospodarce rolnej. Na terenach tych gospodarka rolna prowadzona obecnie w oparciu o rolnicze gospodarstwa rolne winna zmierzać do powiększania się gospodarstw w oparciu o obrót ziemią. Na terenach tych Studium uznaje za niecelowe realizowanie zabudowy rolniczej w formie rozproszonej winna się ona rozwijać w oparciu o tereny wyznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Studium nie wyklucza jednak możliwości lokalizacji obiektów produkcji rolnej i zwierzęcej czy też zabudowy siedliskowej, w uzasadnionych przypadkach wynikających z wielkości lub lokalizacji gospodarstwa, na terenach wskazanych w Studium jako tereny rolne.
2. Tereny rolne postulowane do dolesień z możliwością pozostawienia funkcji rolniczej. Na obszarze Gminy Pionki na terenach dotychczas rolnych, na których obserwowane jest zjawisko zaniechania prowadzenia upraw, klasyfikacja gleb jest słaba, struktura gleb rozdrobniona, występuje znaczna sukcesja leśna oraz terenach znajdujących się w ciągu powiązań przyrodniczych, Studium wskazuje kierunek zagospodarowania jako tereny rolne postulowane do dolesień z możliwością pozostawienia funkcji rolniczej terenu. Taki kierunek zagospodarowania uwzględnia również fakt, że w rejonach tych pojawia się również tendencja wykorzystania dawnej zabudowy letniskowej na cele rekreacyjne, a właściciele gospodarstw są zazwyczaj zatrudniani poza rolnictwem. Wyznaczenie w Studium takiego kierunku zagospodarowania tych terenów nie sprzyja rozwojowi rolnictwa będącego w zaniku na omawianych obszarach, sprzyja natomiast rozwojowi różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz ekorozwojowi terenów, które zyskują na atrakcyjności rekreacyjnej.

Tereny rolne przeznaczone na cele nierolnicze.

W zakresie określenia obszarów, w których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze Studium nie przewiduje generalnie zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze obszarów rolnych gdzie występują gleby klas chronionych, z wyjątkiem nieznacznych terenów w rejonie istniejącego już zainwestowania w terenach sołectwa Suskowola – Podmłyńsko oraz w Jedlni Kolonia w ciągu istniejącej zabudowy. Tereny te wyznaczone zostały na Rysunku Studium. Studium postuluje zmianę przeznaczenia gruntów rolnych niskich klas na cele leśne w określonych obszarach Gminy. Są to przede wszystkim duże obszary wsi Laski, Suskowola, Mireń, Krasna Dąbrowa, Płachty, Wincentów, Helenów oraz fragmentarycznie tereny wsi Zadobrze, Kolonia Suskowola, Walerów, Sucha, Sałki. Studium przewiduje również przeznaczenie terenów rolnych na cele rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz aktywności gospodarczej. Zakres przeznaczenia terenów rolnych na cele nierolnicze Studium określa przez wyróżnienie w ramach obszarów urbanizowanych (przewidywanych pod nierolnicze użytkowanie) terenów już zainwestowanych poprzez wprowadzenie wyróżniającego zapisu graficznego na rysunku Studium w formie kratki. Wśród terenów rolnych przeznaczonych w Studium na cele urbanizacji Studium wskazuje tereny rolne własności Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa przeznaczone na cele

sportu i edukacji publicznej, kultury i kultury fizycznej na terenach wsi Suskowola – obręb Suskowola dz. nr ew. 27/1 i 27/2 oraz na terenie wsi Czarna Kolonia – obręb Czarna dz. nr ew. 98. Ponadto Studium uznaje, że na cele inwestycji celu publicznego związane z ewentualnymi potrzebami obsługi mieszkańców, w miarę możliwości, przy jednoczesnym uwzględnieniu innych uwarunkowań należy wykorzystać tereny komunalne oraz Skarbu Państwa, w tym tereny rolne będące w zasobach Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa.

Tereny leśne

Wyznaczone w Studium tereny leśnej przestrzeni produkcyjnej można generalnie podzielić na dwie grupy:

1. Duże kompleksy leśne, stanowiące zespół lasów Kozienickiego Parku Krajobrazowego lub znajdujące się w sąsiedztwie Kozienickiego Parku Krajobrazowego.
2. Nieduże tereny zakwalifikowane jako lasy, zazwyczaj znajdujące się w zespołach zieleni naturalnej, towarzyszące ciągom ekologicznym wzdłuż cieków wodnych lub rozproszone w terenach rolnych.

Lasy znajdujące się w obydwu w/w grupach winny podlegać ochronie z racji ich istotnej roli jaką pełnią na obszarze Gminy, w szczególności roli przyrodniczo-krajobrazowej. Ich funkcja produkcyjna winna być podporządkowana funkcjom przyrodniczym wynikającym z położenia lasów na obszarze Kozienickiego Parku Krajobrazowego oraz Otuliny KPK.

Zgodnie ze Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych w województwie mazowieckim – Kozienicki Park Krajobrazowy imienia Profesora Ryszarda Zaręby z 2005r. na terenie Parku, jego Otuliny i otoczenia Parku szczególnie istotne są działania obejmujące:

- powiększanie obszarów leśnych poprzez zalesianie użytków rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa,
- utrzymanie i wzmocnienie ekologicznej stabilności obszarów leśnych poprzez zmniejszanie fragmentacji kompleksów leśnych Parku i tworzenie korytarzy ekologicznych.

Studium generalnie nie przewiduje zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, jednakże należy stwierdzić, że nie wyklucza się categorycznie takich zmian, w szczególności dotyczących inwestycji celu publicznego oraz zmian wynikających z szeroko pojętych zadań proekologicznych np. świadomych likwidacji fragmentów lasów dla zachowania różnorodności przyrodniczej obszaru. Wszelkie zmiany przeznaczenia terenów leśnych na cele nieleśne winny uwzględniać nadrzędny cel ochrony przyrody na obszarze Gminy.

4.8. Ustalenia dotyczące kierunków rozwoju systemów komunikacji

4.8.1. Układ drogowy

W zakresie rozwoju systemów komunikacji drogowej na obszarze Gminy Pionki przewiduje się:

1. Zachowanie w obszarze Gminy Pionki układu drogowego o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym:

drogi wojewódzkie w dotychczasowym przebiegu z niezbędnymi modernizacjami:

- droga wojewódzka kl. G - nr 737 (Radom-Siczki-Pionki-Augustów-Kozienice)
- droga wojewódzka kl. Z – nr 691 (Pionki-Laski-Garbatka-Podlas-Bąkowiec-Opactwo)
- droga wojewódzka kl. Z – nr 787 (skrz. z drogą nr 737 – Pionki-Suskowola-Sucha-Zwoleń (dr. kr. nr 12));

drogi powiatowe z przebiegiem generalnie po śladach istniejących ciągów, przewidując ewentualne niezbędne modernizacje:

- droga powiatowa kl. L – nr 1716W (od drogi woj. 737 – Przejazd, przez tereny KPK)
- droga powiatowa kl. L – nr 3518W (Stare Mąkosy – Jedlnia, częściowo przez tereny KPK)
- droga powiatowa kl. L – nr 3519W (Lewaszówka – Poświętne)

- droga powiatowa kl. Z – nr 3520W (Suskowola – Policzna)
- droga powiatowa kl. L – nr 3521W (Czarna – Sucha)
- droga powiatowa kl. Z – nr 3522W (Pionki – Podgóra)
- droga powiatowa kl. Z – nr 3523W (Jedlnia – Sokoły – Pionki)
- droga powiatowa kl. Z – nr 3524W (Jedlnia-Letnisko – Czarna)
- droga powiatowa kl. L – nr 3569W (Sucha – Męciszów)

2. Wyznaczenie podstawowego układu komunikacyjnego drogowego o znaczeniu lokalnym, pozwalającego na dojazd do poszczególnych rejonów Gminy oraz rejonów istniejącego i planowanego zainwestowania, z zastosowaniem w miarę możliwości rozwiązań „pierścieniowych” zapewniających możliwość dojazdu z dwóch kierunków.

W zakresie układu lokalnego Studium przewiduje wykorzystanie już istniejących dróg przewidując ich modernizację oraz dostosowanie do wymaganych parametrów. Studium nie wyklucza realizacji innych dróg nie wskazanych w Studium, a niezbędnych dla funkcjonowania rejonu.

4.8.2. Kolej

W zakresie układu komunikacji kolejowej przebiegającej przez obszar Gminy Pionki Studium przewiduje utrzymanie istniejącego przebiegu linii kolejowej, zachowanie terenów kolejowych oraz roli jaką spełnia komunikacja kolejowa, w szczególności jako komunikacji publicznej, umożliwiającej dojazd do Radomia i Dębina.

4.8.3. Komunikacja publiczna

Oprócz w/w komunikacji publicznej kolejowej Studium zakłada, że w miarę potrzeb, po spełnieniu kryteriów ekonomicznych opłacalności, na obszarze Gminy funkcjonować będzie komunikacja publiczna autobusowa ewentualnie mikrobusowa obsługująca obszar Gminy oraz inne miejscowości sąsiednie. Rozwój komunikacji publicznej zapewniającej dojazd do stacji linii kolejowej w Pionkach pozwoli w przyszłości zapewnić potrzebę sprawnego jej funkcjonowania.

4.9. Ustalenia dotyczące kierunków rozwoju systemów infrastruktury technicznej

4.9.1. Wodociągi

Studium przewiduje dalszą sukcesywną rozbudowę zorganizowanego zaopatrzenia w wodę i objęcie nim całego obszaru Gminy zainwestowanego i przewidywanego do zainwestowania (objętego urbanizacją), w oparciu o istniejące ujęcia wód podziemnych (wymienione w pkt 3.7.1.). Studium nie przewiduje objęcia siecią wodociagową jedynie terenów rozproszonych zabudowy, dla której kryteria ekonomiczne nie uzasadniają zorganizowania zaopatrzenia w wodę.

4.9.2. Kanalizacja sanitarna

Studium przewiduje objęcie docelowo całego obszaru Gminy Pionki, istniejącego i planowanego osadnictwa zorganizowanym systemem kanalizacji sanitarnej w oparciu o istniejące oczyszczalnie ścieków w Jedlni i na terenie Miasta Pionki (wymienione w pkt 3.7.2) oraz dalszą rozbudowę i budowę kanalizacji. Dla gospodarstw i obiektów, dla których kryterium ekonomiczne oraz uwarunkowania wykażą niecelowość podłączenia do zorganizowanej

kanalizacji sanitarnej Studium dopuszcza rozwiązania indywidualne, spełniające wymagania wynikające z objęcia Gminy Pionki obszarami Otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego oraz Kozienickim Parkiem Krajobrazowym.

Studium dopuszcza na obszarze Gminy lokalizację nowych oczyszczalni ścieków jeżeli okaże się to potrzebne dla objęcia Gminy Pionki systemem kanalizacji sanitarnej. Ewentualne lokalizacje oczyszczalni winny uwzględniać wszelkie uwarunkowania w tym wynikające z objęcia Gminy obszarami KPK i Otuliny KPK.

Odprowadzanie wód deszczowych.

Studium nie przewiduje budowy na terenie Gminy Pionki systemu kanalizacji deszczowej. Wody deszczowe na obszarze Gminy winny być odprowadzane do gruntu oraz do odbiorników w postaci wód płynących, w stanie odpowiadającym wymaganiom przepisów odrębnych. Oczyszczenie wód deszczowych do parametrów wymaganych przepisami winno odbywać się na terenach własnych (usług, zakładów itp.)

4.9.3. Elektroenergetyka

W zakresie systemu elektroenergetycznego Studium przewiduje zachowanie przebiegających przez teren Gminy linii energetycznych 110kV (tranzyt oraz zaopatrzenie rejonu – Miasta i Gminy Pionki). Zagospodarowanie terenów na trasie tych przebiegów w granicach stref technicznych winno być ograniczone do zakresu dopuszczalnego przepisami odrębnymi oraz uzgodnione z dysponentami sieci. Ze względu na skalę opracowania Studium, w działalności opiniotwórczej, projektowej i inwestycyjnej dla terenów w rejonie przebiegu linii należy każdorazowo szczegółowo sprawdzać jej przebieg w oparciu o dokładną wizję w terenie.

Studium przewiduje budowę oraz przebudowę sieci niskiego i średniego napięcia wraz z budową nowych stacji transformatorowych SN/NN, budową rozdzielni, stacji średniego napięcia oraz innych elementów niezbędnych dla funkcjonowania systemu energetycznego w dostosowaniu do planowanego rozwoju Gminy, z uwzględnieniem wymagań technologicznych i uwarunkowań lokalnych. Studium postuluje w rejonach o szczególnych uwarunkowaniach wynikających z zainwestowania oraz uwarunkowaniach przyrodniczych stosowanie kablownia podziemnego.

Na obszarze Gminy nie przewiduje się wyznaczania obszarów na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW.

4.9.4. Gazownictwo

W zakresie zaopatrzenia w gaz Studium przewiduje zachowanie istniejących przebiegów gazociągów wysokiego ciśnienia oraz istniejących stacji redukcyjno-pomiarowych I stopnia we wsi Januszno i Sokoły. Zagospodarowanie stref kontrolowanych gazociągów wysokiego ciśnienia oraz stacji redukcyjno-pomiarowych winno być zgodne z zakresem dopuszczanym przepisami odrębnymi oraz uzgodnione z dysponentami sieci. Docelowo całość terenów Gminy zainwestowanych i przewidywanych do zainwestowania winna być objęta systemem przewodowego zaopatrzenia w gaz dla celów grzewczych, socjalno-bytowych i technologicznych. Gaz ziemny winien być rozprowadzany do miejscowości gminnych za pośrednictwem gazociągów średniego ciśnienia. W liniach rozgraniczających gminnych dróg publicznych oraz dróg niepublicznych należy zarezerwować trasy dla projektowanej sieci gazowej.

Warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe określają obecnie:

- dla gazociągów wybudowanych w dniu 12 grudnia 2001r. oraz po tym terminie – Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001r. (Dz. Nr 987. poz.1055),
- dla gazociągów wybudowanych przed 12 grudnia 2001r. – Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995r. (Dz. U. Nr 139. poz.686).

Ze względu na fakt, że gazyfikacja będzie możliwa po spełnieniu kryteriów ekonomicznych opłacalności dostawcy gazu, dla terenów gdzie gaz nie będzie dostarczany systemem

przesyłowym, Studium przewiduje zaopatrzenie w gaz w oparciu o zbiorniki indywidualne i butle gazowe.

4.9.5. Ciepłownictwo

Studium przewiduje, że zaspokojenie potrzeb grzewczych realizowane będzie nadal w oparciu o indywidualne źródła ciepła. Preferowanym czynnikiem grzewczym jest gaz ziemny (po gazyfikacji Gminy), węgiel spalany w oparciu o piece wysokiej sprawności ekologicznej, olej opałowy lekki, energia elektryczna oraz energia uzyskiwana ze źródeł odnawialnych.

4.9.6. Telekomunikacja

Studium przewiduje wzrost dostępności do systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych dla mieszkańców Gminy m.in. poprzez dalszy rozwój sieci, rozwój radiowego systemu dostępu abonenckiego przewidując możliwość:

- lokalizacji sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych jak i w nowych technologiach, w tym budowy infrastruktury światłowodowej,
- objęcia terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie, z uwzględnieniem przepisów ogólnych i szczególnych obowiązujących w w/w zakresie.

4.9.7 Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, dla rozwiązania problemu w sposób odpowiadający potrzebom proekologicznego rozwoju Gminy Pionki, Studium przewiduje:

- segregację odpadów u źródła – wytwórcy,
- wykorzystanie gospodarcze odpadów po przekazaniu do przerobu zgodnego z wymaganiami prawa,
- kompostowanie odpadów możliwych do takiego przerobu, również u źródła,
- utylizację, obróbkę odpadów niebezpiecznych zgodnie z wymaganiami prawa,
- utylizację odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska,
- objęcie całości obszaru Gminy zorganizowanym systemem odbioru i utylizacji odpadów komunalnych, zgodnie z przyjętymi zasadami dla Gminy Pionki, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie,
- likwidację wszelkich dzikich wysypisk śmieci i odpadów komunalnych.

We wszystkich systemach infrastruktury technicznej Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pionki zakłada koordynację lokalnych i ponadlokalnych zamierzeń inwestycyjnych. Studium zakłada koordynację zamierzeń inwestycyjnych między Gminą Pionki oraz Miastem Pionki.

4.10. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego na obszarze Gminy Pionki, obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Stan pokrycia obszaru Gminy obowiązującymi MPZP.

Na obszarze Gminy Pionki nie ma obowiązujących Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.

Potrzeba opracowania i uchwalenia MPZP.

Studium stwierdza celowość opracowania i uchwalenia na obszarze Gminy Pionki miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla sołectw lub ich fragmentów:

1. Przyległych do Miasta Pionki:
  - Kamyk
  - Działki Suskowolskie
  - Suskowola
  - Podmłyńsko
  - Zalesie
2. Posiadających cechy jednostek osadniczych o układzie zwartym
  - Jedlnia – Poświętne
  - Czarna Wieś, Czarna Kolonia, Wygoda.

Za niezbędne dla utrzymania ładu przestrzennego Studium w pierwszej kolejności uważa potrzebę opracowania MPZP dla terenów przyległych do Miasta Pionki.

Grunty rolne

Określone w Studium kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki przeznaczają generalnie na cele nierolnicze grunty rolne klas niechronionych. Z gruntów chronionych, wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze tylko nieznaczne fragmenty gruntów klas trzecich znajdują się w rejonach już zainwestowanych oraz w ciągach zabudowy przyulicznej w sołectwie Suskowola (Podmłyńskie) oraz Jedlnia Kolonia. Będą one wymagać przeprowadzenia procedury zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

Gleby klas chronionych (III i wyższych) wyróżniono na Rysunku Studium.

Grunty leśne

Studium nie przewiduje zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, z wyjątkiem terenów klasyfikowanych jako leśne o pow. Ca.1,5 ha na działce, na której znajduje się nowy cmentarz w miejscowości Poświętne.

4.11. Obowiązek sporządzania MPZP, obszary wymagające scaleń i podziałów nieruchomości, obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400m², obszary przestrzeni publicznej

Na obszarze Gminy Pionki nie ma terenów dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

Na terenie Gminy nie wyznacza się terenów wymagających obligatoryjnie przeprowadzenia procedury scaleń i podziału nieruchomości.

Na terenie Gminy nie wyznacza się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400m².

Na obszarze Gminy Pionki Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego określa jako „obszary przestrzeni publicznej” następujące obszary:

1. Kozienicki Park Krajobrazowy z zachowaniem wszelkich zasad oraz rygorów w zakresie dostępności i użytkowania wynikających z przepisów prawa oraz dokumentów regulujących zasady funkcjonowania i użytkowania KPK.
2. Tereny sportu i rekreacji (oznaczone na Rysunku Studium symbolem US) w Jedlni (istniejące) oraz w Suskowi i Czarnej (projektowane), mające znaczenie dla zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury i kultury fizycznej, sportu i rekreacji.

4.12 Obszary pomników zagłady, filary ochronne złóż kopalin

Na terenie Gminy Pionki nie występują obszary pomników zagłady, obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopalin filar ochronny.

4.13 Obszary wymagające rehabilitacji i rekultywacji

Na terenie Gminy Pionki likwidacji, rehabilitacji i rekultywacji wymagają wszelkie dzikie wyrobiska piasku, istniejące w nich zaśmiecenia oraz rozproszone w obszarze Gminy dzikie, nielegalne wysypiska odpadów.

Istniejące i projektowane do eksploatacji tereny kopalni piasku w Krasnej Dąbrowie, Płachtach i Sałkach. Po zakończeniu eksploatacji winny być rekultywowane w oparciu o wymagane prawem dokumenty.

4.14 Tereny zamknięte

Na terenie Gminy Pionki znajdują się tereny zamknięte kolejowe. Granice tych terenów oraz ich obszar został wyodrębniony graficznie na Rysunku Studium. Przebieg linii kolejowej przez tereny nieurbanizowane nie koliduje z przewidywanymi kierunkami rozwoju Gminy – terenami zabudowy.

V. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Wyrażona w Studium polityka przestrzenna Gminy Pionki, będąca rezultatem uwzględnienia wszechstronnych uwarunkowań funkcjonowania obszaru, w szczególności uwarunkowań przyrodniczych, kształtujących rozwój Gminy z poszanowaniem jej zasobów środowiskowych, przyrodniczo-krajobrazowych, a także z uwzględnieniem problemów społeczno-gospodarczych i potrzeb aktywizacji ekonomicznej obszaru, zakłada rozwój Gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki przewidują ochronę wszelkich zasobów oraz wartości przyrodniczych, krajobrazowych, przestrzennych i kulturowych obszaru Gminy, w szczególności prawnie chronionych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki obejmuje swoim zasięgiem przestrzennym cały obszar Gminy. Na zagospodarowanie całego terenu wpływają znacząco uwarunkowania środowiskowe, co więcej, obszar Gminy jest objęty w całości różnymi formami prawnej ochrony przyrody. Do form tych należą:

- Kozienicki Park Krajobrazowy, wraz z Otuliną KPK,
- Obszary Natura 2000: „Ostoja kozienicka” (OSO), „Puszcza Kozienicka” (SOO), wraz ze stanowiskami siedliskowymi,
- Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Kozienicka”
- rezerваты przyrody
- pomniki przyrody i ich strefy ochronne,
- użytki ekologiczne.

Objęcie obszaru Gminy w/w formami ochrony prawnej, a także istniejące zasoby przyrodnicze, zróżnicowanie istniejącej sieci osadniczej, stopień zainwestowania terenów, kształtujące się od lat tendencje rozwojowe oraz zobowiązania prawne (m.in. obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego), stały się czynnikami warunkującymi podział obszaru Gminy na potrzeby Studium, na dwie strefy funkcjonalno-przestrzenne:

- Strefę Kozienickiego Parku Krajobrazowego
- Strefę Otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego

Strefa Kozienickiego Parku Krajobrazowego

Strefa ta obejmuje obszary znajdujące się w granicach Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Są to obszary, na których winny obowiązywać zasady gospodarowania i funkcjonowania wynikające z ustaleń prawnych dotyczących ochrony zasobów przyrodniczo-krajobrazowych. W strefie tej nie przewiduje się tworzenia nowych jednostek osadniczych. Jedyna istniejąca wieś Augustów winna ograniczyć swój rozwój do obszaru pomiędzy istniejącymi drogami.

Strefa Otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego

Strefa ta obejmuje pozostałe obszary Gminy Pionki, które nie znalazły się w granicach Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Zagospodarowanie tej strefy z racji położenia w Otulinie KPK winno uwzględniać wszelkie walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz ze względu na położenie w niej szeregu jednostek osadniczych zapewniać możliwość ich rozwoju. Studium w oparciu o wszechstronne analizy uwarunkowań zagospodarowania wskazuje tereny wyłączone z urbanizacji oraz tereny z dopuszczeniem zainwestowania – obszary urbanizowane.

Jako tereny wyłączone z urbanizacji Studium wskazuje tereny rolne, postulowane do dolesień z możliwością pozostawienia funkcji rolniczej, tereny lasów nie znajdujących się w Kozienickim Parku Krajobrazowym, tereny zieleni naturalnej, zadrzewień, zieleni towarzyszącej naturalnym ciekom wodnym. Tereny te tworzą system otwartych przestrzeni, nieurbanizowanych oraz układ ciągów ekologicznych powiązanych z terenami Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

Rozwój terenów przewidywanych do zainwestowania Studium przewiduje w dwojaki sposób, jako tereny wskazane pod zainwestowania na obszarach przyległych do zainwestowanych obszarów Miasta Pionki oraz jako tereny wskazane pod zainwestowanie w oparciu o rozwój istniejących wsi – kontynuacja istniejącego zainwestowania oraz dokonanych już procesów parcelacyjnych (podziałowych).

Określone kierunki rozwoju terenów zabudowy uwzględniają uwarunkowania obsługi komunikacyjnej obszaru Gminy oraz kierunki rozwoju infrastruktury technicznej zarówno w aspekcie lokalnej obsługi jak i uwarunkowań ponadlokalnych.

Przebiegające przez teren Gminy Pionki gazociąg wysokiego ciśnienia oraz napowietrzne linie energetyczne 110kV wpływają na możliwości zagospodarowania obszaru, w szczególności obszaru sołectwa Suskowola.

Przyjęte rozwiązania kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki są wynikiem szczegółowych analiz uwarunkowań możliwości zagospodarowania Gminy Pionki, analiz stanu istniejącego, kształtujących się trendów, oczekiwań społecznych oraz walorów środowiskowych przyrodniczo – krajobrazowych Gminy Pionki. Przyjęte rozwiązania kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pionki mają za zadanie zapewnienie jej możliwości ekorozwoju z zachowaniem wartości kulturowych, w tym historycznie ukształtowanej sieci osadniczej.